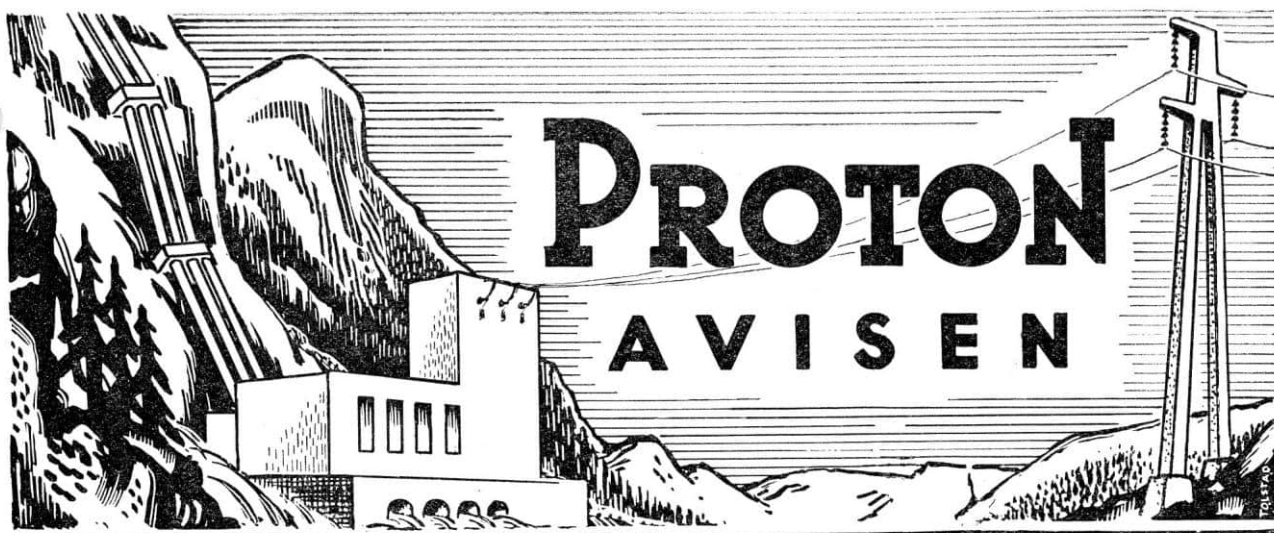

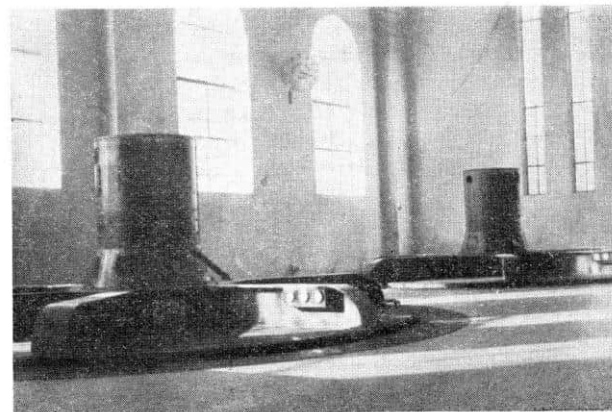
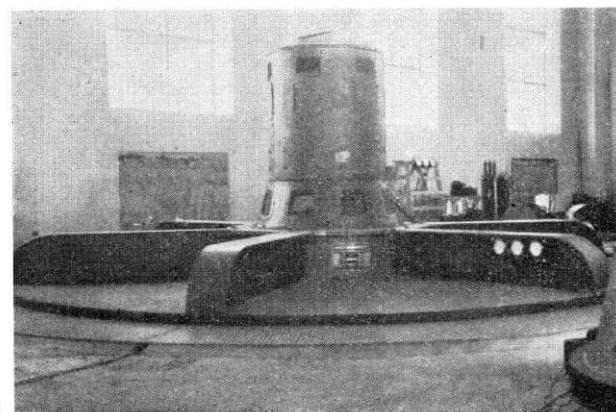
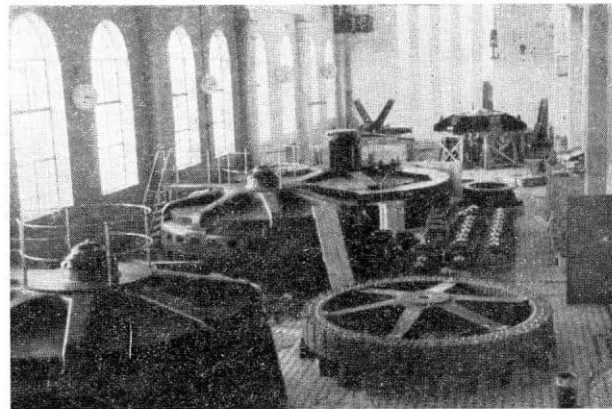
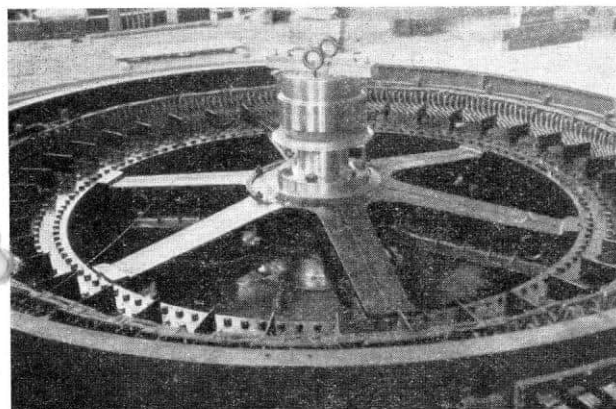
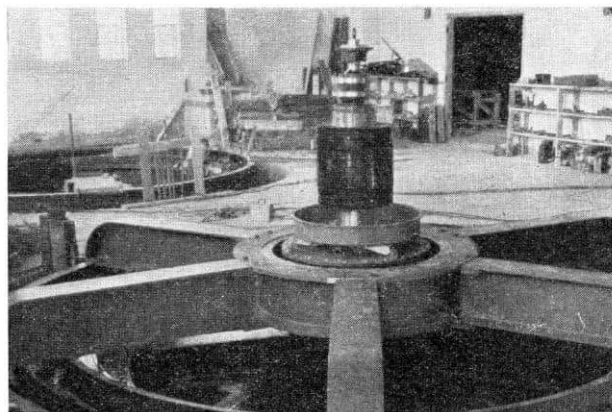
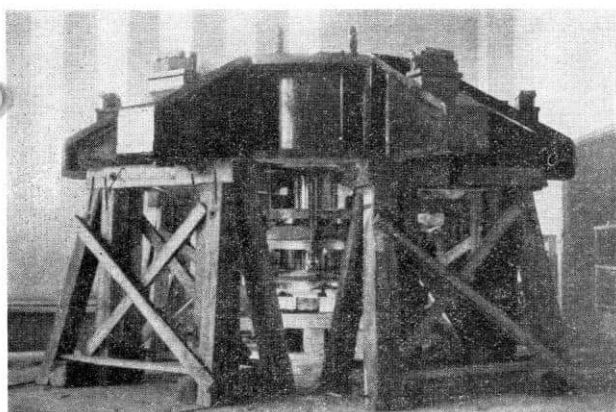

BEDRIFTSORGAN FOR A/S PROTON

Nr. 1

MARS 1949

2. årg.

Bilder fra montasjen av 2 stk. 9000 kVA generatorer fra Westinghouse i Kykkelsrud Kraftstasjon.

Overingeniør A. Sørensen,

vår kjære kollega og medarbeider, døde etter et kort sykeleie den 11 mars. Overingeniør Sørensen var født i Brevik den 22 april 1887. Etter avsluttet teknisk utdanning først i Porsgrunn og deretter i Strelitz arbeidet han et par år hos andre firmaer, inntil han den 7 september 1911 ble ansatt hos oss. I begynnelsen arbeidet han som installasjonsingeniør, men allerede etter kort tid fikk han ledelsen av installasjonsavdelingen. Innen denne del av den elektrotekniske bransje vant han seg stor anerkjennelse, og som den dyktige organisasjonsmann han var ble det lagt sterkt beslag på hans arbeidskraft. Han sparte seg aldri, og dette har muligens vært en medvirkende årsak til den sykdom som tilslutt endte hans liv.

Av hans mange tillitsverv i årenes løp kan nevnes at han har vært formann i Elektrotekniske firmaers Landsforening, formann i Oslo-Installatørenes Tarifforening, nestformann i Oslo og Omegn Installatørforening og medlem av Norsk Arbeidsgiverforenings Sentralstyre. Han var ved sin død formann i Norges Installatørforbund og medlem av Arbeidsretten. Overalt satte han ved sitt i sjel-

den grad vinnende vesen og sin store dyktighet dype spor etter seg og vil bli savnet av mange.

Innen vårt firma, som overingeniør Sørensen viet hele sin livsgjerning, var han i usedvanlig grad avholdt av alle som kom i berøring med ham. Han hadde en måte å omgås over- og underordnede på som gjorde at en måtte bli gla i ham. For vårt firma er overingeniør Sørensens plutselige bortgang et smertelig tap. Han var betrodd mange og viktige oppgaver og fylte sin stilling på en fremragende måte, hvorved han har gitt oss et strålende eksempel til etterfølgelse. Vi vil alle minnes ham med beundring og takknemlighet.

In memoriam.

Ved overingeniør Anders Sørensens bortgang har installasjonsavdelingen lidd et smertelig tap.

Det var så ufattelig, da budskapet kom at han ikke var mere, skjønt han dagen i forveien var midt oppe i arbeidet hos oss.

Tar en et tilbakeblikk i tiden, så strømmer det mot en et veld av gode minner. Som hans nærmeste medarbeidere gjennom mange år, lærte vi Sørensen å kjenne som den alltid rett-skafne og pålitelige sjef. Gjennom 37 år nedla han i vår avdeling et stort og imponerende arbeide og det er med en vemodig følelse vi sitter tilbake og vet vi ikke mer skal se den

staute, høyreiste skikkelse med det varme smil som alltid lyste en i møte. I den travle arbeidsdag reflekterer vi kanskje ikke så ofte over døden. Det er først når vi ser den tomme plass og savnet etter en som forsvinner, at følelsene velter inn på en.

Tomrommet etter vår avholdte sjef blir stort. Han var en mann i hvem det ikke var svik, han hadde et godt hjertelag og et trofast sinn. — Vi takker for alt han var i vår installasjonsavdeling.

— Hedret være hans minne. —

K. Mortensen.

GODT NYTTÅR. — Dere vil kanskje innvende at det er noe vel sent å komme med dette ønske nå. Men siden det er Proton-avisens første nummer i år, er det den første anledning vi har. Godt nyttår, ja hvor ofte er ikke det sagt. Et gammelt ordtak sier: Alle år er like lange, men ikke alle år er like nyttige. Vi husker ved årsskiftet vi rakte hverandre hånden, takket for året som gikk og ønsket alt godt i det nye. Og vi bestemte oss til så meget i det nye år. Slik har det alltid vært og vil det alltid være ved et årsskifte — fra generasjon til generasjon. Planer har vi lagt og begynt det nye år med gode forsetter. Det og det skulle bli annerledes. Har vi oppfylt våre løfter? Svært mange av oss må vel i sitt stille sinn innrømme at vi har ikke det, selv om de var ærlig ment. Anden er villig, men kjødet er skrøpelig. Tidene er vanskelige på mange måter og bidrar til at våre løfter ikke er så lette å innfri. Mangt og meget av det vi lovt oss selv lar seg så vanskelig realisere under de nåværende forhold.

Ingen vet hva det nye år vil bringe. Sikkert er det imidlertid at det vil pålegge oss tunge byrder. Det er ikke så lett å komme ut av den alvorlige økonomiske krise vi er inne i. Ved hver given anledning blir vi gjennom propaganda minnet om nødvendigheten av større arbeidsinnsats og øket produksjon til gagn for samfunnet. Overalt i verden hersker det mer eller mindre uro, og denne uro forplanter seg også til den enkeltes sinn. Det er ikke noe rart at en ofte blir grepet av pessimisme og en manglende tro på fremtiden, fordi det ikke er så meget som gir grunn til optimisme.

Men selv om det ser aldri så mørkt ut, har vi alle inne i oss en ting som vi alltid bevarer, nemlig håpet om fred i en bedre verden, og dette håp gjelder det å fremelske. La oss gå inn i det nye år med troen på en bedre og lykkeligere fremtid enn slik den fortøner seg i dag og la oss møte alle vanskeligheter som det kommende år måtte bringe med et smil og godt humør. La os forsøke å sette andre også i godt humør og livet vil bli lettere å leve. Kanskje vi tross motgang også kunne realisere i hvert fall et par av de løfter vi ga oss ved årsskiftet. Kan vi det, er meget vunnet.

Proton-avisen har som alle andre startet året med gode forsetter, nemlig med å vise seg i et annet og forhåpentlig bedre utseende. Enn videre er det besluttet at der bare skal utgis 4 nummer om året, men vi håper til gjengjeld 4 innholdsrike nummer. Avisens første år har vært et prøveår for å høste erfaringer. Ut fra disse og etter hvert som vi finner noe brukbart vil vi gi avisen den form og de spalter som høver seg et godt bedriftsorgan. Men det beror også på den hjelp firmaets forskjellige medarbeidere yter oss, når vi er ute for å samle stoff. Uten støtte og imøtekommenhet kan organet vanskelig bli det vi gjerne ville det skulle bli. Møt oss ikke med den forslitte klisje: »Jeg har ikke tid.« — Gi oss tips om små og store hendelser innen firmaet, slik at avisen virkelig kan interessere og bli det bindeledd og opplysningsorgan som skal knytte oss nærmere sammen. Det er vårt ønske å skape goodwill mellom alle så vel i Proton som i det konsern vi tilhører.

Året som svant.

Selv om vi er medlemmer av et så dynamisk samfund som »Proton«, kan det ha sin interesse å kaste et blikk bakover og tenke litt på sneen som falt i fjor.

Året var forsåvidt et merkeår, idet firmaet den 14 desember kunne se tilbake på 50 års virksomhet.

1948 kan videre kjennetegnes som året med de mange og store forandringer i organisasjonen. Av viktige organisasjons- og personalspørsmål kan nevnes:

Etter vennskapelig overenskomst fratrådte direktør O. Thygesen på sin 60 års dag den 13 juli. I forbindelse hermed ble det gjort den forandring i organisasjonen av svakstrømsavdelingen at Med. gruppen ble utskilt som egen avdeling. Som leder for denne avdeling ble ansatt ingeniør Kristian Koren. Samtidig ble overingeniør Thor Rustan utnevnt til leder av svakstrømsavdelingen (eksklusive Med.-avdelingen) og er senere blitt tildelt prokura. Den 1 april ble herr Knut Astrup ansatt som kontorsjef og leder av firmaets merkantile avdeling.

Han ble umiddelbart etter utnevnt til prokurist. Ingeniørene R. Eger og A. Sørensen ble utnevnt til overingeniører og førstnevnte også til prokurist.

For produksjonen av svakstrømmateriell ble det opprettet en egen produksjonsavdeling, som sorterer under svakstrømsavdelingen. Den daglige ledelse ble overdratt ingeniør E. Bull.

Firmaets hovedverksted i Pilestredet 75 c, ble sammen med de funksjonærer og arbeidere som hadde sitt virke der, i mai overført til EGA, dog således at det nye verksted herved blir felles for EGA og Proton.

For å avlaste de akkvirerende avdelinger og i høyere grad enn før overvåke innkjøpene, ble det opprettet en egen innkjøpsavdeling under ledelse av herr O. Jansen. Spedisjonskontoret, lagrene og lagerkontoret ble også lagt inn under den nye innkjøpsavdelingen.

Som vår representant for Hedmark- og Oppland fylker ble den 1 januar 1948 ansatt ingeniør Ivar Saugstad, Hamar, og som representant for Arendal

og den østlige del av Aust-Agder fylke ble den 1 juli ansatt herr *Kaare Terjesen*, Arendal.

Med hensyn til firmaets forretningspolitikk har vi lagt vekt på å opprettholde og utbygge forbindelsen med de utenlandske leverandører som har vist seg å være særlig leveringsdyktige, og hvor valutaforholdene har vært noenlunde tilfredsstillende. Av de land vi i 1948 har hatt særlig store leveranser fra, kan nevnes: England, Italia (kompensasjonsbasis), Danmark, Frankrike, Holland og Sverige. På grunn av valutaen er forretningene med f. eks. U. S. A. gått tilbake.

Etterspørselen var gjennom hele året meget stor for de fleste elektro-varers vedkommende, men for enkelte varegrupper, fremfor alt radioapparater, inntrådte det en merkbar stagnasjon som tyder på at markedet på noen områder begynner å bli mettet.

Av mindre påaktede, men likefullt hyggelige nye innretninger kan nevnes det nye Bedriftslegekontor med dr. E. Berle og søster Hedvig til å passe på vårt ve og vel. Nu skal det bli slutt på yrkesnevroses og andre ubehagelige følger av nitid arbeide. Vi må heller ikke glemme snekkerne og malerne, som inntok huset i fjor sommer og som siden har okkupert etasje for etasje og forsøkt å gi Proton »the new look«.

Den nye pensjonsordning for firmaets funksjonærer, som ble opprettet av Bergens Telefonkompagni, er trådt i kraft med hr. Sigurd Berg som forretningsfører.

Til tross for at 21 ansatte personer i mai måned gikk over til EGA, var det ved utgangen av 1948 nesten beskjeftiget like mange personer i Proton, Oslo, med avdelingskontorer som i 1947. Statistikken viser:

	1948	1947
Funksjonærer	236	216
Lagerarbeidere og sjåfører	55	51
Montører og verkstedarbeidere	190	219
Rengjøringshjelp	12	11
	493	497

Det driftsmessige resultat er naturligvis en ting som interesserer de fleste. Nå er det jo så at de tall som fremkommer i et regnskap med faglige betegnelser ikke alltid er så lett å forstå. Vi vil derfor nedenfor forsøke å legge frem regnskapene for 1948 i en lett forståelig form:

Status for Oslo pr. 31 desember 1948.

Vi eier.

Lett realisable aktiver.

Penger i kasse, bank og giro	0,10 mill. kr.
Verdipapirer	0,07 » »
Til gode fra leverandører, kunder og avdelingskontorer	11,08 » »
Varebeholdninger	7,12 » »
Bestillinger under arbeide	2,42 » »

Tilsammen

Faste aktiver.

Eiendom	0,35 mill. kr.
Maskiner, inventar og transportmidler	0,03 » »

Samlede aktiver

Vi skylder.

Til leverandører, kunder, søsterselskaper og andre	14,01 mill. kr.
Til aksjonærer	0,08 » »
» funksjonærenes feriefond	0,05 » »
» ikke forfalne skatter	0,27 » »
Innskudd fra selskapets aksjonærer ..	1,60 » »
» » obligasjonseiere	0,80 » »
Reserve for event. forpliktelser	0,71 » »
Pensjonsforpliktelser	1,45 » »
Reserve for lagertap	1,48 » »
Diverse forpliktelser	0,36 » »

Samlede passiver

21,17 mill. kr.

Hva regnskapet for hele landet forøvrig forteller:

Vi hadde en omsetning på

som våre kunder har innbetalt til oss.

Dette beløp er blitt fordelt som følger:

Betalt for varer og tjenester	ca. 75 %
Til gasjer og lønninger	» 14 »
Til øvrige omkostninger	» 7 »
Satt av til skatter	» 1 »
Satt av til avskrivninger	» 2 »
Satt av til fonds	» 1 »
Satt av til utbytte for aksjonærene	» 0,3 %

K. A.

April.

Jeg velger meg april.

I den det gamle faller,

i den det ny får feste.

Det volder litt rabalder. —

Dog fred er ei det beste,

men at man noget vil.

Jeg velger meg april,

fordi den stormer, fejer,

fordi den smiler, smelter,

fordi den ævner ejer,

fordi den kræfter vælter . . .

I den blir somren til!

Bjørnstjerne Bjørnson.

Utenrikshandelen i 1948.

Arsresultatet ble et importoverskudd på 1646 mill. kroner mot 2000 mill. året før.

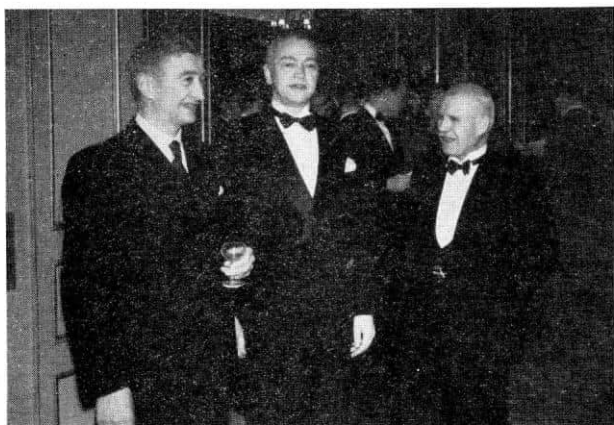
Denne bedring i handelsbalansen fremkommer gjennom en besparelse på 235 mill. kroner i importen av forbruksvarer samt økning i eksporten av 227 mill. kroner produksjonsvarer og 22 mill. forbruksvarer. Samtidig har importen av produksjonsvarer steget med 130 mill. kroner, hvilket gir en netto besparelse av 354 mill.

Med tallene for 1947 i parentes viser utenrikshandelen for 1948 følgende resultater: Import av produksjonsmidler 3415 mill. (3285), forbruksvarer 292 mill. (527), mens vi eksporterte produksjonsvarer for 1563 mill. (1336) og forbruksvarer for 499 mill. (477).

Jubileumsfesten på Grand.

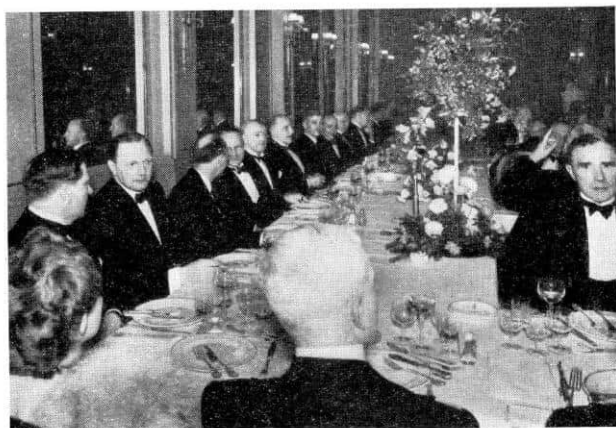
Den store begivenhet ved 50-års jubileet her i Oslo var festen på Grand Hotel — den største fest som har vært holdt i firmaets historie og som vi vel ofte vil minnes i livet. Alle, fra direktører til læregutter, så vel som de innbudne gjester, hygget seg sammen så det var en fryd å se. Men for ikke å foregripe begivenhetenes gang, skal vi ta dem i rekkefølge.

Festdeltakerne strømmet inn ved 19 tiden i et antall av 316 stk. Våre Bergensgjester hadde for ordens skyld tatt med seg et ekte bergensk regnvær. Etterat tøyet var levert i garderobene, fikk en utlevert festprogram og ble vist opp i Rokokkosalen hvor hver enkelt ble ønsket velkommen av våre direktører *Dehli Jemtland, Waage og Landmark*. Der ble servert en herlig cocktail og det var morsomt å betrakte alle de festkleddes mennesker som etter hvert fylte salen og kabinettene. Det var jo rart å hilse på hverandre i andre omgivelser enn de daglige i firmaet. Tonen var kanskje litt stiv og avmålt til å begynne med, men det kom jo av det at vi var høytidelig stemt og forventningsfulle over hva aftenen ville bringe. De fleste kikket i sine programmer. Hvor skulle nå *hun* sitte og *han* og den og den? Hvem får jeg til bordkavaler? Det ble først å finne sitt eget plassnummer i den alfabetiske fortegnelse dernest å lete til man fant vedkommende som hadde nummeret ved siden av.

*Der ønskes velkommen.
Fra venstre våre 3 direktører
D. Waage, T. Dehli Jemtland, G. Landmark.*

Nærmere klokken 20 toget man så ned i Speilsalen mens orkesteret spilte Svendsens Festpolonaise. Det hele ble greit og hurtig avviklet. Alle fant sine plasser uten minste vanskeligheter. Hver eneste kvadratmeter av Speilsalen var utnyttet og da salen går i vinkel, hadde en vært nødt til å dekke i 2 avdelinger. Arbeidere og funksjonærer var plassert mest mulig avdelingsvis. Festkomitéen var gruppert i nærheten av orkestret og det var jo klart — den skulle jo også være med å dirigere. Ved langbordet var plassert de innbudte honoratiores, styremedlemmer, direktører, prokurister, representanter og pensjonister.

Direktør *Waage* ønsket velkommen til bords og uttalte at det hadde vært en glede for firmaet at der var gitt anledning til å holde denne fest og han håpet at alle ville hygge seg. Direktør *Dehli Jemtland* holdt under stor begeistring aftenens fest- og hovedtale som vi gjengir på annet sted i avisen. Det var allerede fra begynnelsen stor stemning ved bordene ikke minst takket være den gode mat, de utmerkede viner og den herlige musikk. Det summet av stemmer som i en bikube og man kunne knapt høre sin egen røst. Overalt skålte en med hverandre, kontakter ble sluttet og der skaptes en feststemning som vi sjelden har sett maken til.

Formannen i styret direktør *Figenschou* holdt på lunt bergensk en god og morsom tale for firmaet. Han uttalte at det var med en viss skepsis Bergens Telefonkompagni hadde gått over til ny virksomhet, men det hadde vært en støtte å vite at det hadde stått respekt av den innsats som vårt firma gjennom årene har ytet. Dette hadde skapt tillit og

forståelse og han takket ledelse, arbeidere og funksjonærer for godt samarbeide og arbeidsinnsats. — Klimaks ble nådd da herr *Figenschou* til slutt nevnte at firmaets stilling var så pass bra at styret hadde besluttet å stille *kr. 100 000,00 til disposisjon for arbeidere og funksjonærer* og dette skulle utdeles uten persons anseelse etter tjenstear i firmaet.

Talen utløste et orkanaktig bifall som ingen ende ville ta og orkesteret intonerte »Jeg tok min nystemte cithar«, som ble sunget under stor begeistring. Toastmasteren overingeniør Rustan rettet deretter i velvalgte ordelag en spontan takk fra arbeidere og funksjonærer til Bergens Telefonkompagni ved herr Figenschou for den kjærkomne gave.

Stemningen var nå på topp — gaven ble livlig kommentert ved bordene. Det var endelig gått i oppfyllelse *det* vi alle hadde håpet og ventet på. Enkelte var i full gang med regnestykket om hvor meget han eller hun ville få? — Vi var nå kommet til desserten, isen ble båret inn av kelnerne i flott prosesjon og servert under raffinert belysning. Talene fulgte nå raskt etter hverandre. Direktør F. Heyerdahl fikk ordet og utalte at han var meget gla over at han hadde fått innbydelse til festen. Det var den største fest som var holdt i dette firma hvor han selv hadde hatt den glede å arbeide gjennom nesten 40 år. Han nevnte at firmaet hadde vært pionér på elektrisitetens område her hjemme

og at det hadde en enestående goodwill. Han mintes flere av sine gamle medarbeidere og takket arbeidere og funksjonærer for godt samarbeid i årenes løp. Talen ble hilst med varmt bifall. Direktør Selmer, Trondheim gratulerte firmaet på vegne av de innbudte fra avdelinger og representanter. Han takket for den forståelse som hovedfirmaet alltid

hadde vist datterselskapene og for gode arbeidsmuligheter. Hovedfirmaet hadde vært gode læremestere og mottoet hadde alltid vært: »Kun det beste er brukbart.« Som gave fra avdelingene overrakte han direktør Dehli Jemtland en dirigentklubbe med en latinsk devise: »*Laboremus pro Proton*« og konkluderte sin tale med oversettelsen: »*La oss arbeide for Proton*.« Direktør Dehli Jemtland takket for den vakre gave og lovte å holde klubben høyt i ære — han skulle således ikke bruke den til å tvangsdirigere datterselskapene. Jemtland opplyste enn videre at der samme dag var innløpet melding om at verksmester Lars Opheim, Trondheim var tildelt Kongens fortjenstmedalje i gull. Han nevnte at da Opheim ikke var riktig frisk, hadde han dessverre ikke kunnet være til stede på festen. Opheim var nå 79 år og kunne se tilbake på 50 års arbeide i elektrisitetens tjeneste. Han hadde for firmaet og ikke minst for Jemtland personlig vært en verdifull og skattet medarbeider.

Hagelin brakte en hilsen fra arbeidere og funksjonærer ved å lese en av ham forfattet prolog og ingeniør Kolborg gratulerte fra Sportsklubben som firmaet alltid hadde vist velvilje og som så ofte hadde fått støtte. Han ønsket fremgang for firmaet og håpet at det personlige initiativ fikk utfolde seg i fremtiden.

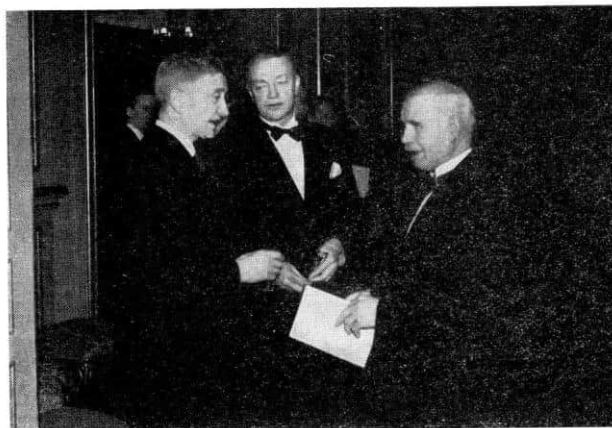
Damenes tale ble holdt av ingeniør Svendsen som i en kort, men god versifisert tale hyldet våre damer. Talen for herrene ble holdt av frk. I. Søyland. Hun høstet stormende applaus for sin ypperlig fremførte versifiserte tale og vi har fornøyelsen av å gjengi følgende utdrag:

*Å holde en tale for kvinnen må være lett,
tenk hvilke farger i sprogets palett
som står til mannens disposisjon.
Han ser sin kvinne i en visjon.
og kaller henne rose, lilje, perle, engel,
mens jeg ikke vet om en eneste stengel
i hele min botaniske samling
som kan hjelpe meg ut av min sproglige famling.
Ja, — når jeg riktig tenker meg om
så er det jo den kategorien som
minner om kaktus, lett støvet og karrig,
nøkt, bare litt vann, og så arrig
den står der utilnærmelig, helt umsonst
og bærer aldri en eneste blomst.*

Overingeniør Thor Rustan, som var aftenens toastmaster, introduserte på en utmerket måte de forskjellige talere og vekslet med bordsanger og musikk så der ble intet tomrom og allikevel fikk alle god tid til å spise. Han ga retningslinjer for aftenens program og meddelte fra ledelsen at vi kunne møte 1 time senere til morgendagens arbeide.

Til slutt takket h.r.advokat Erik Poulsson for maten. Poulsson talte om den tid han satt i Direktoratet for Fiendtlig Eiendom og om spørsmålet hva der i 1945 skulle gjøres med vårt firma. Det var mange hensyn å ta og svært mange vanskeligheter, men han var gla over at saken var blitt løst til alles beste. Han takket festkomitéen for det arbeide den hadde hatt og så kunne man forlate bordene. Klokken var da over elve.

Kaffe avec ble så servert oppe i Rokokkosalen og kabinettene og så begynte dansen som vel de yngre hadde lengtet etter. Aldri har vel våre damer vært

Direktørene drøfter aftenens begivenheter.

så omsvermet. Herrene skulle danse, gammel som ung, og når forholdstallet var 1 til 5 kan man forstå at det ikke ble et rolig øyeblikk for damene. Det var et yrende liv som utfoldet seg. De eldre fikk seg en hyggelig prat og gjenoppfrisket gamle minner. Det var adskillig som skulle sies, — tiden ble så altfor kort.

Grands bardisk hadde som rimelig var rivende avsetning. Noen og hver var fremme og »bonget», det skulle bare mangle, det var *jo fest*. Ja det kunne være mangt og meget å fortelle, men plassen i avisen er begrenset. Dansen gikk til kl. 2 og vi noterte oss at våre ledende herrer var ivrige helt til slutt. Kl. ½ 3 begynte salen å tømmes og jakten på Oslos biler begynte. Festen var slutt og firmaets små elektroner ble pent fulgt hjem av de store Protoner.

Direktør T. Dehli Jemtlands tale ved jubileumsfesten.

Kjære medarbeidere, mine damer og herrer!

*»Begynte som en susen i kornet sommerdag,
vokste til en brusen under skogenes tag.«*

Således som disse Bjørnsonske ord kunne man billedlig talt forestille seg vårt firmas utviklingshistorie igjennom de henrundne 50 år, hvilken begivenhet vi takket være stifternes forutseenhet kan feire sammen med vår julefest. På en lignende måte er det i grunnen også gått med tilblivelsen av denne festen, og når jeg ser hvilken enestående tilslutning den har fått, kan det vel ikke være noen tvil om at dette var noe vi ønsket og kanskje trengte. Det bekrefter den århundredgamle erfaring, at når man har gått langt og arbeidet hardt, har man trang til å sette seg ned og hvile, styrke seg med god mat og drikk og sammen med sine venner drøfte og glede seg over de oppnådde resultater, og over tilværelsen i det hele tatt. Herigjennom erverver man seg styrke og oppmuntring til fortsatt innsats.

Men, kan man innvende, er 50 år noe å feste for? Overført på menneskelige forhold er dette i alminnelighet ikke mer enn en lett grånet herre i sine beste år. Til det er å si, at for det første har man adskillig mer glede av å holde fest så lenge man er ung, og for det

annet er man slett ikke ung, det er bare det at de faktorer vi elektrikere befatter oss med, beveger seg med en ganske annen fart enn hos de fleste andre. Tenk bare på at vår yndlingshastighet er 300 000 km/sek. og på hvor få år det tar før forskjellige elektriske maskiner og apparater blir bestefar.

Vårt firma her i landet er så gammelt, at det å skrive firmaets historie på mange måter ville bli det samme som å skrive eventyret om elektrisiteten i Norge. Jeg tenker da ikke bare på alderen, men i like høy grad på betydningen av firmaets innsats. Qvenilds artikkel i Proton-Avisens jubileumsnummer gir et tverrsnitt av utviklingen, men det kan i en kort avis-artikkel bare bli et tverrsnitt, en nøktern oppregning av tørre fakta og knapt nok det. Det levende liv som skjuler seg bak teksten må man lese mellom linjene, og det skal ikke stor fantasi til for å utlede hvilken sum av arbeide og intellekt der ligger bak prestasjonene. Det er evolusjonshistorie i god forstand.

Firmaet startet i en tid, da vårt land industrielt sett var lite utviklet, og vi også levet sterkt i skyggen av vårt broderland i øst. Det er ikke gjort med en gang å foreta en omskapning til en industrinasjon, dertil kreves både kapital og kvalifisert arbeidskraft,

og vi savnet i høy grad begge deler. Et av de viktigste midler til å få denne utvikling i gang var import fra utlandet av maskiner og materiell som vi ikke selv fremstilte, hva enten det nå skrev seg fra at man enda ikke var kommet så langt, eller det handlet seg om spesialting som det i en overskuelig fremtid ikke ville lønne seg å fremstille her i det hele tatt på grunn av det beskjedne markedsbetov. Det er jo en velkjent sak at det gjennom årene har stått strid, ikke bare i vårt land, men jeg kan gjerne si i alle land, om hvilke handelspolitiske prinsipper bør legges til grunn ved utbyggingen av industri og utenrikshandel. Det forekommer meg allikevel at man etter forskjellige blindgjengere nå kan skimte konturene av en fornuftig ordning — dersom man får lov til å arbeide i fred. Man må vel ha lov til å si at det uinnskrenkede autarki — selvforsyning for enhver pris — har utspilt sin rolle, det betyr en så stor påkjenning på levestandarden at den umulig kan representere den absolutte fornuft. En arbeidsdeling mellom de forskjellige land slik at hvert enkelt får anledning til å utvikle de for seg naturlige industrier synes så overbevisende logisk at man neppe kan komme forbi den. Dog må man naturligvis straks ta den reservasjon at ordningen neppe er så lett å gjennomføre i praksis som den ser ut på papiret, og man må jo desuten ha utveier for det tilfelle at vårt land kommer i en krisesituasjon. Den sistnevnte situasjon kjenner vi i det små fra vårt eget firma — de siste årene har tilfelle lært oss at vi på forskjellige områder må ha som basis en egenproduksjon for å kunne stå støtt på begge ben når det røyner på. Dette er så meget mer nærliggende som jo Norge er elektrisitetslandet par excellence. Å tilveiebringe den nødvendige harmoni mellom egenproduksjon og import blir i det hele tatt for oss fremtidens viktige og vanskelige oppgave.

Vårt opprinnelige moderfirmas stamfar, også dets åndelige, var Werner von Siemens, en av elektroteknikkens virkelige stormenn, hvis verk vil leve evig. Han var død, da vårt firma ble startet, men jeg tør si, at den måte hvorpå Siemens-konsernets folk, i de høyeste som i de laveste stillinger, har behandlet oss og støttet oss, også under krigsårene, kan tjene som et eksempel til etterfølgelse. Det viser at Werner von Siemens' ånd, teknisk og humanistisk har levet videre i hans firmaer. Forsåvidt hadde vårt firmas første leder, direktør Peter Meinich, en lett oppgave. Men sannelig om den var for lett, når man erindrer på hvilket stadium elektroteknikken befant seg, da firmaet begynte. Vi kan bare tenke på en notis i »Teknisk Ukeblad« i år 1900 omtrent sålydende:

»Det elektriske lys må under alminnelige forhold ennå betegnes som et luksuslys på grunn av dets kostbarhet.«

Det skulle sett nydelig ut for oss i dag, hvis levering av luksuslysanlegg var vår eneste oppgave. Men det er heldigvis ikke gått slik.

Vi var kommet et godt stykke på vei med vår kraftutbygging, da direktør Fridthjof Heyerdahl tiltrådte som firmaets sjef i året 1927 etter å ha vært direktør helt siden 1915. Produksjon og forbruk av elektrisk energi er gjennom disse årene øket i en slik grad at Norge nå står som en overlegen nr. 1, når det gjelder elektrisitetsforbruk pr. hode, og den andel vårt firma

har hatt i denne utvikling har vi all grunn til å føle oss stolte over. Dette reflekterer seg i første rekke på de menn jeg nettopp har nevnt. Meinich er død, men vi har den glede å ha direktør Heyerdahl i vår midte i dag. Jeg vil gjerne benytte denne anledning til å takke Heyerdahl for hans overordentlig store innsats i firmaets tjeneste.

Etterkrigstiden og dens problemer er oss så nær inn på livet, at vi på den ene side har dem i frisk erindring, og på den annen side enda har litt vanskelig for å rekapitulere dem som historie. Det var om å gjøre for oss å finne ut, ikke så meget hvor vi sto, som i hvilken retning vi skulle bevege oss. Skjebnen og Bergens Telefonkompagni kom oss til hjelp. B.T.'s herrer og vi var fremmede for hverandre, da de langvarige forhandlinger oss i mellom tok til. Et kompleks av problemer måtte løses, og forretningene måtte hele tiden gå sin gang. Det ville føre for langt å gå inn på dette her, men jeg tør si at forhandlingene ble ført hele tiden fra B.T.'s side med den største forståelsesfullhet og med den beste vilje til å få en i teknisk, økonomisk og ikke minst menneskelig henseende tilfredsstillende ordning. Personlig er jeg av den mening, at den løsning som er kommet i stand, med 100 % norsk selskap, med en ikke ubetydelig planlagt produksjon, med de beste internasjonale forbindelser, og i samarbeid med B.T.'s herrer, som har vilje og evne til å forstå forholdene og oss selv, gir de aller beste auspisier for vår fremtid.

Tiden forhindrer meg i å omtale på langt nær alle som burde vært nevnt i en jubileumstale, men det er dog 2 kategorier jeg vil bringe en takk, nemlig vårt tidligere representantskap og Direktoratet for fiendtlig eiendom. De gjenlevende medlemmer av representantskapet, generaldirektør Horn, og dets ordfører, direktør Eger, hadde dessverre begge forfall i dag. Sistnevnte fungerte som en slags »konsultativ statsråd«, i forvaltningstiden, og for de gode og kloke råd han herunder ga vårt firma og meg personlig er jeg ham stor takk skyldig. Jeg vil også takke for det udmerkede samarbeide i forvaltningstiden med Direktoratet for fiendtlig eiendom ved dets sjef, h.r. advokat Poulsen samt kontorsjef Vold som vi har den glede å se her i dag og som var medlemmer av vårt interimsstyre i forvaltningstiden.

Hva jeg her har talt om er mer og mindre den ytre ramme for firmaets tilblivelse og vekst gjennom disse 50 år, m. a. o. dets historie. Likeså viktig er det å ta med de mennesker — foruten de, jeg har nevnt — som har fylt rammen, som har gitt historien liv. Det er, som naturlig er, ingen til stede i dag som har vært med helt fra firmaets start, men der er mange her som har kjent størsteparten av disse mennesker. Vårt personale rummer m. a. o. en sum av erfaring som vel ikke er billig, men som har gitt anskuelserundervisning mer enn noe annet. Vår erfaringssum og vår høye alder betyr naturligvis ikke at vi ikke kan gjøre dårsaker — la oss bare ikke bli for selvsikre, og la oss ikke skylde på oss selv bare når det går godt. Og skulle ikke alt gå alltid slik som vi ønsker det, så må jeg minnes det gode råd fra en studentrevy i Trondheim:

»Om himlen iblant er grå,
så maler vi den blå.«

Vi har ennå et godt stykke igjen før vi har en absolutt fast grunnvold, men kanskje er vi nå kommet til slutten på begynnelsen.

Og så vil jeg til slutt si noen personlige ord til mine kjære medarbeidere, funksjonærer og arbeidere ved Proton, Oslo. Jeg var om ikke ny, så dog bare en bekjent for største parten av dere, da jeg, nær sagt, suksessivt flyttet hit til Oslo i 1945/46. Jeg kom fra et sted hvor samarbeidet var langt bortimot prikkfritt, og var nokså spent på om det ville bli det samme her. Jeg tør si med hånden på hjertet, når jeg tenker på status i dag, at mine forhåpninger ikke er blitt skuffet. Der har vært vanskeligheter, jeg legger ikke skjul på det, men det kan like godt ha vært min egen skyld. Bl. a. har jeg sikkert pålagt mange i denne nyskapingstiden en arbeidsbyrde som kan ha gått ut over elastisitetsgrensen og nærmet seg bruddgrensen. Jeg må nesten i denne anledning referere en formaning som en av mine prestevenner fra kriges dager ga meg i form av følgende uttalelse av erkebiskop Nathan Söderblom:

»Det er Guds vilje at du skal arbeide deg ihjel, — men langsomt.«

Det er særlig 2 ting som for meg står som viktige, når det gjelder trivselen hos et firma, og de mennesker som er ansatt der. Den ene er at man pløyer dypt på det område man er satt til å dyrke, m. a. o. tilstrebe kvalitet. Den annen er samarbeidet, det angelsakserne kaller teamwork. Jeg mener ikke bare faglig, men også mentalt. Man skal ikke alene tenke og tale godt om hverandre, men også handle godt mot hverandre. Jeg vil si med Per Sivle: »Står vi samde, er vi sterke, står vi skilde, er vi dømde.« Jeg er glad over at jeg hos Protons funksjonærer og arbeidere har funnet den ånd som bærer bud om kvalitet og samarbeide. Jeg vil takke for den tillidsfullhet som er blitt vist meg personlig fra den første dag jeg begynte, og for det samarbeide som er kommet i stand — jeg føler meg faktisk allerede hjemme her. Og så vil jeg be dere allesammen med meg om å drikke en skål for vårt kjære firma, for dets fortid, nåtid og fremtid og på at Proton må bli det som navnet innebærer:

KJERNEN, — DET FØRSTE!

Litt av hvert fra jubileet.

Da vi våknet tidlig tirsdag morgen den 14 desember 1948, var det med en sterk følelse av at noe ekstra var forestående. Det lå likesom en egen feststemning i luften. Benene havnet kvikkere enn vanlig i tøflene og morgenstellet gikk mot sedvane med adskillig større fart, enda værgudene ikke viste seg fra den beste side. Det regnet — drypp, drypp. Vel, en ankom i god behold til arbeidet og rundt om ifirmaet var det å gratulere hverandre med dagen. Protonavisens store jubileumsnummer ble delt ut og vi fordypet oss i studier om forna da'r. Noe tørt stoff syntes kanskje de unge, men de eldre fant det virkelig interessant. Noe større fart ble det ikke i arbeidet — det var kommet noe urovekkende inn i den daglige atmosfære. Vi tok en titt i tidsskriftene — jubileumsannonsen var på plass, prangende på hel side med »50 år i elektri-

sitetens tjeneste« eller »Vi takker våre kunder og leverandører for osv.« Så drøftet vi for 25de gang *festen*, spiste åndsfraværende og avislesende våre medbrakte smørbrød med hvalpølse for så å våkne til liv igjen ved beskjed om at blomsterstasen kunne beskues på direktørens kontor. Vi tok oss god tid til dette, det var jo artig å befinne seg på slike enemerker hvor så mange viktige konferanser var holdt og avgjørelser tatt. Til slutt fant vi ut at vi hadde det travel for første gang i dag — det gjaldt å avkorte arbeidstiden, skulle vi komme hjem og skifte. Presis skulle vi være på festen.

Diskusjonen var stor i tiden før jubileet. Ville det bli gratiale eller ville det ikke? Ryktene svirret og spørsmålene haglet. Har du hørt noe, har du sett noe, kan der tenkes å komme en overraskelse? Kamouflerte og uskyldige spørsmål til ledelsen resulterte i intet — ikke den minste antydning sivet ut og pessimistene var i flertall. Kunde det være mulig at dette viktige spørsmål skulle forbigåes i stillhet ved en så stor begivenhet som et 50-års jubileum? Ja — så langt var vi drevet ut i uvissheten at de fleste hadde oppgitt håpet.

Men under festen åpnet direktør Figenschou sin forundringspakke med kr. 100 000,00 og like før jul kan en vel si at en snillere julenisse har vi vel aldri tidligere hatt på våre fester.

Den oppnevnte festkomité besto av frk. I. Søyland, K. Astrup, E. Pedersen, T. Rustan, R. Eger og F. Wiger. Der lå et stort arbeide foran komitéen, men alle oppgaver ble løst på en tilfredsstillende måte. Alle bordsangene var forfattet av frk. Søyland og Hagelin og det var sikkert ikke det minste arbeide. Festkomitéen hadde all ære av sitt strev. Det var og ble en ypperlig regi over hele arrangementet.

På jubileumsdagen var det store gruppebilde av funksjonærer og arbeidere ferdig. Det hadde tatt tid og arbeide å få alle Protoner frem til fotografering men det var lykket med et par unntagelser. I alt var det 317 »hoder« på bildet. Klokken 12 ankom bildet (hektisk purring og febrilsk venting på reklameavdelingen) og ble plasert på direktør Dehli Jemtlands kontor. Senere på aftenen var bildet å finne i Den Røde Sal på Grand sammen med gruppebildet fra 1938. Det var stor trengsel for å se sin (og andres) kontrafei. Det var mange kommentarer (og disse burde vært opptatt på lydbånd, — suksess på forhånd kunne garanteres).

Tidlig om morgenen begynte de første blomster, telegrammer og hilsninger å strømme inn. Det var store og små blomsterdekorasjoner fra kunder, organisasjoner, forretningsforbindelser og andre som sto firmaet nær. Direktør Dehli Jemtlands kontor samt konferanserommet lignet til slutt en stor blomsterforretning. I betraktning av årstiden var

utvalget stort og blomstene vekslet i syriner, nelliker, tulipaner, julegleder, alpeviol, prestekraver, roser, julestjerner osv. Frk. Søyland hadde tusen gjøremål med å formidle alle mottagelser, blomster og visitter gjennom forværelset. Ut på dagen ble det litt roligere og alle som ønsket det fikk anledning til å se på blomstene. Å nevne alle som sendte blomsterhilsen lar seg ikke gjøre men vi la merke til følgende: Norsk Arbeidsgiverforening, Proton Montørklubb, Vesta, Oslo Lysverker, Proton Funksjonærer, Siemens A/S, København, A/S Per Kure, Proton Sportsklubb, Elektrisk Bureau, Osram, A/S National Industri, Direksjonen i Christiania Glasmagasin, Bergens Privatbank, Selskapet for Lyskultur, A/S Meraker Smelteverk, Saugbrugsforeningen, A/S Ega, A/S Hafslund osv.

Av telegrammer var det en masse, men dessverre har vi ikke spalteplass til å nevne alle disse.

Grands musikk var utmerket. I Speilsalen under middagen spilte et orkester under ledelse av kapellmester Hans Bache, i Rokokkosalen dominerte Gürffs Danseorkester.

Fra Ega ble mottatt en meget vakkert tegnet adresse. Det kunstneriske arbeide var utført av tegneren Øystein Jørgensen. Vi gjengir teksten:

*Femti års æra er rundet
i arbeid for lys over land
For kraft til Norges vokster
av foregangsmenn som kan.
Dyktighet og noblesse er laurbær
som pryder ditt navn
og fører det fremad og oppad
til landets og eget gavn.*

Blant de tilstedeværende gjester utenom funksjonærer og arbeidere var fra firmaets styre: direktør Aage Figenschou, direktør H. Eire, h.r. advokat Erik Poulsson, h.r. advokat C. Wiig og direktør A. Taranger. Desuten såes vår tidligere direktør gjennom mange år, Fritjof Heyerdahl samt tidligere kontorsjef i Direktoratet for Fiendtlig Eiendom, Reidar Vold. Enn videre fra Trondheim herrene Selmer, Jørstad, Lie og Høeg. Fra Bergen kom Bang, Sættem, Løken og Vaksdal og fra Stavanger Jespersen. Våre representanter var også å finne, nemlig Glad Balchen, Kristiansand, Valen, Skien, Beck, Larvik, Saugstad, Hamar og Terjesen, Arendal. Av pensjonister fant vi ikke så mange — det var kun T. Marcellussen og fru M. Marthinsen. Fra EGA kom våre tidligere medarbeidere: Hellum, Christoffersen, Løvlie, Marthinsen og Lie. Blant de innbudte var det flere som dessverre ble forhindret i å komme, deriblant grosserer Fritz Rieber, overingeniør T. Sorteberg, direktør C. W. Eger, generaldirektør H. Horn og direktør Olav Thygesen.

50-års jubileet er gått over i historien og vi er blitt et minne rikere — et minne som gir oss en følelse av å være knyttet til bedriften med sterkere bånd enn før.

Lars Opheim, Trondheim.

Som kjent ble vår avholdte verksmester Lars Opheim tildelt Kongens Fortjenstmedalje i gull og denne ble ved en festlig anledning julaften i Trondheimsavdelingen overrakt ham der. Opheim har sendt direktør Dehli Jemtland en hilsen og med tillatelse av så vel avsender som mottager tillater vi oss å gjengi brevet:

Hr. Direktør Jemtland.

Deres skrivelse har jeg modtaget, og jeg maa herved sige takk for den store gave. Jeg har ikke tenkt mig at noget saadant kunde hende, og nu ved jeg ikke, hvorledes jeg skal kunne gjengjelde den store paaskjønnelse.

Her var en stor fest her juleaften og jeg blev overrakt kongens medalje. Det var en rigtig hyggelig fest der vidner om den bedste forstaaelse og samarbeide over hele linjen og det gleder os alle.

Om jeg nu har fortjent all denne ære, det skjønner jeg mig ikke noget paa, men jeg har altid forsøgt at være flittig og paapasselig og naar cheferne er tidlig oppe saa skjerper det ansvarsfølelsen hos alle medarbeidere og da gaar det brav. Det jevne og intense arbeid kommer man lengst med og man undgaar feil og skade og ulykker, men man maa være aarvaaken, det nytter ikke at slappe av et øieblikk for da hender det noget.

Det koster mange søvnløse netter og aldrig fri men det hjelper ikke arbeidet maa gaa sin gang. Og naar jeg nu snart skal forsvinde saa er det godt at vide at her har veret flid og erligt og redeligt arbeide.

Jeg traf en gammel Siemens montør i Drammen for mange aar siden og han syntes svert godt om Meinich. »En realere og erligere kar havde han aldrig truffet, og saa havde han greie på alting og glemte intet«.

Og siden det nu har gaaet saa brav saa er det vell samme type baade han Heyerdahl og han Jemtland og da vil det gaa bare brav til neste korsvei, 100 års jubileum.

Takk for alt.

Gledelig Jul og Godt Nytaar.

27/12 — 48

Ærbødigst.
L. Opheim.

POST FESTUM

50 år.

Direktør Harald Eire, Bergen, fylte 50 år 24 mars. Han er født i Bergen, tok artium i 1917, eksamen ved elektrolinien NTH i 1924. En kortere tid var direktør Eire ansatt ved Western Electric, Oslo, senere ved Be'l Telephone MFG., Madrid, ved Intern. Tel. & Tel. Laboratories, Paris, Standard Electric A/S, København, og sief for telefonavdelingen samme sted et par år senere. Han har også vært dette firmas representant i Helsingfors. Siden 1933 har han vært direktør for Bergens Telefonkompagni. Direktør Eire er også medlem av dette selskaps datterselskaper A/S National Industri, A/S Proton, Elektrogenerator A/S og A/S Nera. Han har vært formann i Norsk Landstelefonforenings styre, og er for tiden formann i Bergens avd.s styre av N.I.F. Ordfører i N.I.F.s representantskap.

Litt fra røntgenfronten.

Blant de mange avdelinger vi har i Proton er det som kjent også en medisinsk avdeling. Den er delt i 2 grener, hvorav den ene har som virkefelt levering av røntgeninnretninger og tilbehør for medisinske, tekniske og vitenskapelige formål. Den annen gren omfatter levering av elektromedisinske apparater av forskjellig art samt røntgenapparater til bruk hos tannleger. Da jeg vet at Proton-Avisen har trangt om plass skal jeg i det følgende vesentlig holde meg til utviklingen innen røntgenområdet de siste 25 år.

Det var i 1895 at professor W. C. Røntgen fremla sin klassiske beretning om de nye stråler han hadde oppdaget. Det stod allerede fra første stund klart for ham og hans samtid at det var gitt legevitenskapen et underlig og uvurderlig hjelpemiddel i hende. I Norge kom vi med fra begynnelsen. Allerede i februar 1896 tok professor i fysikk Olaf Kr. Birkeland det første røntgenfotografi. Året etter fikk Lovisenberg Sykehus som det første i landet, røntgenapparat. Det er betegnende at Norge fremdeles er blant de førende land i verden, når det gjelder røntgen. En tør trygt si at mottoet i alle årene har vært: »Bare det beste er godt nok.» Men det er jo så at det som var det beste for f. eks. 25 år siden faller sørgelig igjennom i dag.

For 25 år siden var »røntgenrommet» som det gjerne het, et bortgjemt, sortmalt uhyggelig rom som nok skulle bibringe pasientene den rette andaktsfølelse. »Røntgenologen» var som regel sykehusets yngste lege. Det gjorde ikke saken bedre, for jo ferskere en var i røntgenarbeidet, jo mere »mistenkelig» fant en på bildene. Nå er det anderledes. Det er i dag ikke tale om røntgenrom men om avdelinger utstyrt med store lyse sentralt beliggende lokaler med apparater for de forskjellige undersøkelser og ledet av spesialutdannede overleger, leger og søstre.

Denne utvikling finner en naturlig når en vet at 60—70 % av alle pasienter som passerer kirurgiske eller medisinske avdelinger på et sykehus blir røntgenundersøkt minst én, ofte flere ganger under sitt sykehusopphold.

Dette veldige fremskritt skyldes foruten den mer og mer fullkomne medisinske metodikk, i høy grad de stadige tekniske forbedringer som er blitt apparatene til del.

Så lenge man arbeidet med de såkalte gasrøntgenrør eller jonerør, helt fra professor Røntgens dager og til omkring 1920, stod man så å si på stedet marsj. Men da elektronrøntgenrøret omkring den tid kom på markedet, ble det forandring. Forskjellen på disse to rør vil i praksis si at mens man for gassrørenes vedkommende måtte ha et rør for fotografering av hender, arm, fot osv., et annet rør som passet for tykkere ting som ryggøyle e. l. og et tredje for magefotografering, så kunne man nå fordi reguleringsmulighetene ble så meget større med elektronrøret fotograferer alt, fra den tynneste barnehånd til den tykkeste matrones rygg, med et og samme rør.

Det var et stort skritt fremover, men fremgangen fortsatte da Siemens som det første i Norge fra 1926 begynte å levere røntgenapparater med elektronrørlikerettere istedenfor de roterende likerettere som inntil da var blitt brukt. Det første apparat av denne type ble installert i Hagevik Kysthospital ved Bergen.

Det nye likerettersystem hadde vesentlige fordele. Apparatenes ytelser flerdobledes, de arbeidet lydløst, og man unngikk de nitrose gassene som alltid fulgte de roterende likerettere og som bewirket at røntgenpersonalet til stadighet følte seg trette. Fra nå av gikk det hurtig med leveringer og de sykehus som så seg i stand til det gikk inn for utskiftning av sine gamle røntgenanlegg som for øvrig i de fleste tilfelle var temmelig foreldet.

En medvirkende årsak til at Siemens nå fikk så mange anlegg å levere var også at røntgenapparatfabrikken Reiniger Gebbert & Schall i Erlangen ble overtatt av firmaet, og som følge derav gikk representasjonen for denne fabrikk som firmaet Watt tidligere hadde hatt, over til oss.

I 1929 ble det største røntgenapparat som Siemens Reiniger Werke inntil da hadde bygget montert i Diakonissehusets Sykehus i Oslo. Det er et 6-ventilers apparat og var såvidt erindres, det første i sitt slag i Norden. Dets navn er Gigantos og er fremdeles det største i Norge.

Hittil hadde utviklingen gått i den retning å bygge større og større apparater for å få så kort eksponeringstid som mulig, det har spesielt stor betydning når det gjelder fotografering av organer som er i stadig bevegelse som hjerte, lunger og f. eks. tolvfingertarmen hvor de fleste magesår sitter, men det ble også arbeidet på andre fronter.

Det var ikke ufarlig å arbeide med røntgenanlegg. På den ene side hadde en dengang, som i dag, strålefaren å ta hensyn til. På den annen side hadde en høyspenningsfaren. Et røntgenanlegg for fotografering opererer med spenninger fra 35 000 til 90 000 volt, mens et anlegg for strålebehandling arbeider med fra 100 000 til 185 000 volt. Det har hendt, heldigvis sjelden, at doktoren som fotograferte pasienten ble slått ihjel mens pasienten greidde seg.

Det var derfor en stor dag, da vi i 1931 til det nettopp ferdigbyggede Radiumshospital kunne levere det første røntgenanlegg i Europa høyspennings- og strålesikkert.

Så vel røntgenbestrålingsapparatene som undersøkelsesapparatene var bygget etter tutosystemet, som går ut på at røret er bygget inn i en berørings- og strålesikker kappe. Tilførselskablene er tykke metallomspundne gummikabler og berøringssikre.

Hermed var man slått inn på en vei som i dag ansees som en selvfølge, og man behøvde ikke lenger være redd for at pasient eller betjening skulle bli slått ihjel under behandlingen. I dag forlanges det av statens kontroll-laboratorium at alle røntgenanlegg skal være høyspennings- og strålesikre. Strålefare er dog fremdeles til stede, riktignok ikke for pasient, men for betjeningen til en viss grad.

Når pasienten treffes av strålebunten, så oppstår det i legemet utallige nye strålecentre hvorfra stråler går ut i rommet. Mot disse sekundærstråler må røntgenpersonalet beskytte seg, enten står man bak en blykledd vegg eller hvis man må være i nærheten av pasienten, må en være iført forklæ og hansker laget av blygummi.

Til slutt skal vi gå tilbake til røntgenrørene. Etter hvert som apparatene ble bygget kraftigere, ble også kravene til røntgenrørene større, imidlertid har man her den ulempe at over 99 % av den energi som tilføres røret går over i varme, mens mindre enn 1 % blir røntgenstråler. Man bruker derfor Wolfram som har en smeltetemperatur på ca. 3500 ° i anoden, men til tross for dette skyldes de fleste rørefekter at Wolframet under langvarig fotografering smelter og fordamper. En epokegjørende løsning på dette problemet ble Pantixrøret som kom på markedet i 1933. I dette er wolfram-anoden utstyrt som en roterende skive. Fordelen er at focus hvorfra strålene går ut, kan gjøres ganske lite, uten fare for smeltning fordi stadig nye punkter på skiven danner utgangspunktet for strålinger etter hvert som de passerer.

Med disse rør og med moderne apparater kan en fotograferer organer som hjerte og lunge på så kort tid som 3—4 hundredels sekund. Det blir knivskarpe bilder og der står vi i dag.

Mange andre forbedringer er gjort i årenes løp, men de har vesentlig faglig interesse.

Vår ubetinget største leveranse hadde vi i 1939, da vi leverte alt røntgenutstyr til Rikshospitalets nye røntgen-radiumavdeling. Konkurransen om denne levering var for øvrig hård. Anlegget bestod av 4 røntgeninnretninger for undersøkelse, av disse var de 2 av en helt ny type. Det var i alt 11 arbeidsplasser for de forskjellige slags undersøkelser. Dessuten omfattet leveringen 2 røntgeninnretninger for bestråling av svulster og annet.

A nevne alle de anlegg Siemens har levert før krigen vil føre for vidt, men en kan antagelig anslå 70—75 % av landets sykehus som våre kunder.

G. Sch.

Peter Pedlar.

Vi leser Dagbladet hver dag og vi følger også med i petitartikler under spalten *Byen*. Ikke sjelden støter vi på petiter undertegnet ovennevnte signatur. Ikke alle vet at det er vår innkjøpsmann *Eivind Kolstad*, ikke ukjent eventyr- og guttebokforfatter, som står bak dette pseudonym. Peter Pedlar er den engelske betegnelse for Per Kræmmer. Vi har tillatt oss å sakse en petit fra 11 februar.

Mannen fra garderoben.

Jeg er av den stille, medgjørilige typen som sjelden er årsak til krangel. Mine ord overveier jeg, og jeg forsøker å avvæpne eventuelle angrep med et smil eller en vits. Men de færreste forstår det. Smiler jeg, blir det til at jeg ler dem hånlig midt i fjeset, og sier jeg en vits har de fleste for lang ledning, og tror jeg gjør narr av dem.

Forleden hevet jeg en tier i Pengeotteriet og hva som lett kommer skal lett gå. Ergo bestemte jeg meg til å spise middag på en sentrumsrestaurant. Idet jeg kom inn av kaféens dør, kom jeg til å huske på noe uheldig som hadde hendt meg i dagens løp.... Da mannen i garderoben løp meg i møte for å ta min frakk og hatt slo jeg avvergende ut med hånden og fortsatte videre.

— Unnskyld, det er garderobeplikt her, sa han.

Jeg ønsker å ha på meg frakken, sa jeg.

Mannens øyne mørknet til og han så en 25-øring forsvinne.

— Garderobeplikt er garderobeplikt, sa han. La meg hjelpe Dem med frakken.

Jeg stanset et øyeblikk, litt forvirret over mannens bestemte og bydende opptreden.

Jeg så på ham og forsøkte å virke så verdig som mulig. Så gikk jeg videre. Mannen fulgte etter i passende avstand og lot ikke byttet gå fra seg så lett.

Ved et lite avsides bord som var ledig satte jeg meg ned. Mannen sto foran meg. — Frakken, sa han.

— Jeg ønsker ikke å ta av meg frakken, sa jeg. Grunnen kan være det samme. Han sto fremdeles der. Øynene hans gjennomboret meg.

— Det er bra De er pliktoppfyllende, sa jeg. Det setter jeg pris på, men

Nå ville jeg ikke gi meg. Han begynte å irritere meg, men jeg smilte fremdeles. Kanskje jeg skalv litt i munnavikene.

Kelneren kom og jeg bestilte.

— Et glass øl til portieren også, sa jeg.

— Hør her, nei den der Portierens øyne trakk seg sammen.

— Kom hit, sa jeg til ham. Det er en spesiell grunn hvorfor jeg ikke vil ta av meg frakken. Jeg hadde tenkt å slippe å si det, men Han så spent på meg.

— De skjønner, sa jeg. Jeg har spjernet buksebaken min i dag, og jeg vil nødig blottstille meg på den måten.

Samtidig mens jeg sa det la jeg en krøllet papirkrone i mannens hånd.

Enten det var min dårlige buksebak eller kronen som virket skal være usagt. Garderobemannen smilte stort og bukket og gikk baklengs ut til sitt levebrød.

Peter Pedlar.

Mars.

Marssol! Marssol!

*Du gir sevje i en silje,
du gir blod i sjel og vilje; —
og nye øyne spirer, gror,
blå, hete og forfløyne,
på den tinte, rike jord.*

Hans E. Kinck.

Fritidsbeskjeftigelser.

Under den store spesialisering, som i vår tid er gjennomført i arbeidslivet, vil arbeidet i det lange løp for svært mange virke monotont og ensformig. Ofte vil det kunne medføre skader på sinnet, idet de forholdsvis begrensede funksjoner trettes ut, mens andre ikke får den nødvendige beskjeftigelse. Selvfølgelig spiller det en rolle hvilket arbeide vi har og om vi ved dette arbeide får utløp for våre spesielle evner i enkelte retninger. Blir det for ensformig i vårt arbeide, sier vi at mennesket er ingen maskin fordi vi har åndskrav og trang til variasjon og forandringer. Med andre ord vi trenger avspenning og avkobling fra det daglige arbeidslit. Arbeidstiden er jo nå ikke lenger enn at det blir rimelig tid til å dyrke interesser utenom. En del av fritiden trenges til hvile eller rekreasjonsbehov — den resterende tid er et middel til skapende virksomhet i en eller annen form, en vei til virkeliggjørelsen av personligheten. Når arbeidsdagen er slutt vil en alminnelig jevn lønsmottager føle den bevisste nytelse av å kjenne seg fri, en er sin egen herre og det er en herlig trygghet ved å vite at ingen bestemmer tempo eller fører kontroll med en.

Det er mange ting å ta seg til i fritiden og det er sjelden 2 mennesker har akkurat de samme interesser. Likeledes er det en kjensgjerning at interessene skifter med alderen. Sport og idrett er som vi vet ypperlige midler til rekreasjon etter en ensformig arbeidsdag. Andre tar sin tur i skau og mark — ja hvor mange snakker ikke henrykt om ferier de benyttet til fisketur eller jakt. Så har vi badelivet ved sjøen, påsketurer på fjellet, sykkel-turer, bilturer, båtturer, utenlandsturer osv. i mangfoldige varianter. I det hele tatt gir friluftslivet og naturen oss helsebot som ikke kan måles i penger.

Mange mennesker har sine hobbyer eller fritids-sysler mer arbeidsbetonet. Innerst inne trakter vi ikke etter å dovne oss eller tilbringe mange timer uten å finne utløsning for våre krefter. Vi ønsker å utfolde vårt eget jeg og våre evner ved å finne utløsning gjennom arbeide og personlig innsats på felter hvor vi mener vi har anlegg. En kategori trenger de åndelige sysler for å føle seg vel utenfor den faste arbeidstid. Musikk, litteratur, kunst er områder hvor vi som amatører kan finne utløp for vårt overskudd. Andre interesserer seg for politikk, diskusjon, foreningsliv, administrasjon, religion og studier av forskjellig slag. En får friske impulser, utvider sin åndelige horisont og det kommer foruten en selv også arbeidet til gode.

Så har vi de som blir ivrig opptatt med »håndens« sysler og her har vi en uendelighet av områder, alt ettersom hvor praktiske vi er anlagt. Har vi en verktøybenk og et verktøyskap er det alle muligheter for å tilfredsstille våre spesielle interesser. Vi får tilfredsstillelsen av å se håndgripelige resultater av vårt personlige arbeide. Egne hjem hvor vi har følelsen av at dette eier vi, spiller en stor rolle. Har vi hus og have er det ofte mer enn nok å ta seg til. Vi snekrer, maler, tapetserer, semen-

terer og reparerer selv det vi kan klare. Kvinnene har andre sysler, det kan være søm, husflid, strikking, matlagning osv.

Det er vår hensikt i Proton Avisen under en spalte »Fritidsbeskjeftigelser« å forsøke å få firmaets forskjellige medarbeidere til å fortelle litt om sine hobbyer og fritidssysler. Det er et middel til å gjøre avisen interessant og vi håper på villige »objekter« når vi av og til tar oss en tur rundt. Møt oss nå endelig ikke med: »Dette er noe jeg vil ha for meg sjøl.«

1. Oskar Hansen.

Den første vi treffer på er formann Oscar Hansen på svakstrømsavdelingen.

— Goddag, Hansen, kunne De være villig til å være vårt første intervjuobjekt i denne spalten?

— Tja, kan jeg hjelpe avisen, så skal jeg så gjerne uttale meg, men en annen sak er om det blir noe interessant for andre.

— Fortell hva De gjør i sommerferien?

— Jeg er så heldig at jeg har et lite hus på landet i vakre omgivelser, men dessverre litt langt fra Oslo. Dit drar jeg så fort jeg kan og får der den hvile og adspredelse, som jeg synes en trenger. Skauen har jeg like innpå — jeg kan variere i de flotteste turer og fiskestanga er en trofast ledsager. Og ikke å forglemme bærturene — jeg synes det er morsomt å plukke bær og så forener jeg hygge og nytte. For øvrig er det alltid noe å pusle med — et hus trenger fornyelser, reparasjoner, maling og andre ting. Etter hvert har jeg da lært meg å bli selvhjulpne både på det ene og annet område. Til huset hører et stykke jord i all beskjedenhets. Her steller jeg med blomster og dyrker grønnsaker og poteter. Er det noe jeg er gla i så er det å arbeide med denne jordflekken. Det er noe visst trivelig å se det gro og vokse og om kanskje resultatene ikke svarer til arbeidet, så veier det i hvert fall opp at det er en tilfredsstillende avkobling for meg.

— Men vintertiden, Hansen, hvordan arter den seg?

— Hverdagskvellene blir det jo for det meste å holde seg innendørs og fordype seg i aviser, tidsskrifter og bøker. 2 kvelder i uken er jeg opptatt i kameratkretsen. Der diskuterer vi litt av hvert om forskjellige problemer, fra hverdagens mange oppgaver og til de politiske begivenheter.

— Hvordan er det med sport og idrett?

— Ja, det er dessverre forbi med den mer aktive utøvelse for mitt vedkommende. Når en blir eldre, er en ikke så elastisk lenger. Som unggutt kunne en være med på alt, men nå skal det riktig et skippertak til for å bestemme seg til f. eks. en skitur. Interessene er nok til stede, men det blir bare som tilskuere jeg følger med i de større fotballkampene og skøyteløp — ja, også et skirenn av og til.

— Har De noen spesiell hobby, jeg tenker på f. eks. frimerker, samler, sang, musikk, teater, bridge, sjakk e. l.

— Nei, ikke nå. Dette med hobbyer hos meg hadde jeg i guttedagene, da skiftet interessene like fort som ukene flyr nå.

Fort. s. 15

HELSE OG HYGIENE

Bedriftslegeordningen.

Fra Norsk Folkehjelps »Meldinger« sakser vi denne artikkelen.

I arbeidet for en bedre folkehelse er det to hovedlinjer å følge — den helbredende og den forebyggende. I de senere år er det lagt større og større vekt på den forebyggende linje. Det har bl. a. fått sitt uttrykk i en stadig stigende interesse og forståelse for regelmessig legekonsjoll av befolkningen innenfor ulike områder. De områder av legekonsjoll som i dag vil være kjent, er: Konsjollstasjoner for mødre og barn, skolelegeordningen og bedriftslegeordningen. Av disse områdene er skolelegeordningen den best utbygde og den eneste som helt og fullt er underlagt de offentlige myndigheter.

Den ordning som i forhold til behovet er minst gjennomført, er utvilsomt bedriftslegekonsjoll. Av landets 5160 industri- og håndverksbedrifter med over 5 arbeidere er det således bare om lag 300 som har ansatt bedriftslege. De erfaringer som er høstet fra de igangværende legekonsjoll, forteller oss at en gjennomført bedriftslegeordning vil bety en avgjort landevinning på det helsemessige område.

Den Norske Legeforening, Arbeidernes faglige Landsorganisasjon og Norsk Arbeidsgiverforening har sammen opprettet et *bedriftslegeråd*, med fast sekretariat. Rådet skal virke som konsultativt organ ved opprettelse av bedriftslegekonsjoll, sette i gang kurser for bedriftsleger for å bøte på den manglende kjennskap de fleste leger har til yrkeshygiene og ellers drive opplysningsarbeid i forbindelse med saka.

Rådet har utarbeidet »Veiledning for bedriftsleger«. I den heter det om bedriftslegens oppgaver og arbeidsområder:

1. Bedriftslegen skal undersøke alle som søker ansettelse. Han skal bl. a. herved hjelpe til at enhver får det arbeid som han synes best skikket for etter sine fysiske og psykiske forutsetninger.
2. Med regelmessige mellomrom — helst ikke sjeldnere enn en gang om året — skal bedriftslegen undersøke alle arbeidstakere, arbeidere og funksjonærer, og således overvåke deres helse. Ved undersøkelsen skal legen særskilt gi akt på sykdommer som kan skyldes eller stå i forbindelse med arbeidet (yrkessykdommer).
3. Bedriftslegen skal inspisere forholdene på arbeidsplassen og søke å få rettet på eventuelle hygieniske mangler og forhold som kan være uheldige for arbeidstakernes helse. Han skal i det hele stimulere både bedriften og arbeidstakerne til å gå inn for hygieniske og sosiale tiltak som kan bedre arbeidsmiljøet.
4. Bedriftslegen skal gjøre arbeidstakerne kjent med deres helsetilstand og gi dem råd om hvordan de best skal ta vare på og styrke den. Han bør derfor i samarbeid med bedriften være med å fremme et hensiktsmessig opplysnings-

arbeid om hvordan den enkelte best kan unngå sykdom og svekkelse.

Av nedenstående oppstilling vil betydningen av bedriftslegekonsjoll når det gjelder å finne sykdommer og skader, framgå:

Ved første gangs undersøkelse av 8063 personer fra over 20 bedrifter ble funnet følgende sykdommer:

	Tilfelle i alt	Herav ikke tidligere kjente
Tuberkulose	122	40
Veneriske sykdommer	53	9
Ondartede svulster	8	1
Sykdommer i nervesystemet	135	12
Sykdommer i hjerte og kretsløp	311	171
Sykdommer i åndedrettsorganene	366	77
Sykdommer i fordøyelsesorganene	250	30
Sykdommer i urin og kjønnsorganer	140	63
Hudsykdommer	470	113
Revmatiske sykdommer	140	15
Andre sykd. i bev.org. (ikke skader)	1211	161
Sykdommer i sanseorganene	987	66
Herav øyesykdommer	416	38
Herav øresykdommer	309	11
Anemi, Astenia	170	149
Blod og stoffskifte	20	14
Skader	30	12
Andre sykdommer	215	32
	5353	1014

Det er av betydning at både legen, bedriftens ledelse og de som skal undersøkes, fra første stund av er klar over omfanget av bedriftslegens oppgaver. Bl. a. er det viktig å poengtere at bedriftslegen *ikke skal være behandlende lege* for dem som blir undersøkt. De som får en sykdom, eller hos hvem bedriftslegen oppdager sykdommer eller andre lidelser som trenger behandling eller nærmere undersøkelse, blir henvist til de praktiserende leger eller spesialister.

Foruten helsekort for hver yrkesutøver føres syke- og ulykkesstatistikk, som analyseres med henblikk på det forebyggende arbeid. Til det forebyggende arbeid hører også vaksinebehandling mot difteri, tuberkulose, oppfordring til riktig kosthold og bruk av tran i den mørke årstid m. v.

Undersøkelser i Proton.

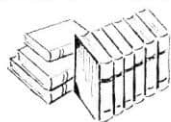
Bedriftslegeordningen i Proton og de øvrige av Bergen Telefonkompagnis datterselskaper har vært i gang siden oktober i fjor. Som den første oppgave har en ment det riktig å få undersøkt hele personalet så snart som mulig for å få en oversikt over helsetilstanden og også en orientering om mulige hygieniske mangler. Dessverre har det ikke samtidig vært tid til å ta hygieniske inspeksjoner så ofte og i så stor utstrekning som kunne vært ønskelig, men det kommer etter hvert.

Foreløpig må det sies at helsetilstanden er funnet meget god — alvorligere sykdommer har ikke vært påvist og det inntrykk sitter igjen at den enkelte selv på en ypperlig måte skjotter sin egen helse.

Dette skyldes ikke minst den brede plass den aktive sport har i interessen, noe som sportsklubben vel har størstedelen av æren for.

For de aktive idrettsfolk kan det være på sin plass å nevne at bedriftslegen også kan foreta den årlige idrettskontroll. Men det må nevnes at i denne inngår også skjermbildefotografering som et nødvendig ledd, og denne kan utføres på helserådet hver onsdag mellom kl. 17 og 19, den første time for kvinner, den siste for menn. Tuberkulinundersøkelse må også være i orden og de negative bør vaksinere seg.

Til slutt må bedriftslegen ennå en gang minne om at han *ikke* skal være behandlende lege, ikke på grunn av noen personlig uvilje, men fordi reglene for bedriftslegene tilsier det. Så blir dere syke, så gå til en doktor i byen. Naturligvis står bedriftslegekontoret alltid til tjeneste med råd og veiledning og vil selvfølgelig ta seg av skader og sykdommer som oppstår i arbeidstiden. Ønsker noen å snakke med legen, ring da først og avtal tid med søster, helst noen dager i forveien. E. B.

BIBLIOTEKET

Nye bøker:

- Radioteknisk Haandbog I/II (dansk). DK 621.396.
 Carl E. Jensen: Projektering og bygning av fabrikker. DK 69.
 Hilman: Practical Design for Drilling, Milling and Tapping Tools. DK 621.9.
 Radio Amateur's Handbook. DK 621.396.
 Kjellerups haandbog i radioteknik og elektroakustikk. DK 621.396.
 Walter Guy: Praktisk håndbok i engelsk grammatik. DK 41.
 Elektroteknisk ordliste: Norsk-fransk-engelsk-tysk. DK 41.
 T. Heinzelmann: Wichtige Formeln und Berechnungen für die Praxis des Elektro-Installateurs. DK 621.3.
 Croft: American Electricians Handbook. DK 621.3.
 Hvem er hvem i Nordens næringsliv. Danmark. DK 92.
 Statskalenderen for 1948. DK 05.
 Joh. Skougaard: Fransk-Norsk ordbok. DK 41.
 Aftenpostens oppslagsbok: Hvem — Hva — Hvor. DK 05.
 Olson: Elements of Accoustical Engineering. DK 534.
 Transactions of the Second International Congress on Electroheat and Electrochemistry. DK 621.36.
 Jan Herman Reimers: Aluminium. DK 669.

Forts. fra s. 13

— Til slutt, Hansen, et lite spørsmål som kanskje går utenfor rammen. Har De noen gang angret på at De valgte det yrke De har?

— Det skal jeg også svare på og det blir et ubetinget: Nei. Siden jeg gikk inn i lære i 1909 har denne bransjen vært under rivende utvikling. Det har stadig vært noe nytt og en har aldri hatt grunn til å kjede seg. — Nei, arbeidet jeg valgte har for meg både vært interessant og innholdsrikt. g.

Bergens Telefonkompagni med datterselskaper.

Av Bergens Telefonkompagnis og datterselskapers beretninger går det fram at driftsresultatene for 1948 er gunstigere enn forrige år.

Vedrørende A/S *National Industri* opplyses at materialsituasjonen har bedret seg noe, og en har igjen etter hvert kunnet øke arbeidsstokken i koke- og varmeapparatavdelingen. Arbeidssituasjonen har vært bra. Produksjonen kommer etter hvert opp.

Ega melder om framskritt i produksjonen. Det pågår forarbeider med sikte på å ta opp produksjonen av flere nye artikler.

A/S *Nera* har i tillegg til den tidligere virksomhet hatt betydelig omsetning av radar av R.C.A.-typen. Planene for å oppta produksjon av radar er under bearbeidelse.

Telefonkompagniets inntekter i form av aksjeutbytter har utgjort kr. 482 000,00 og i renter m. v. kr. 262 801,00. Fra disposisjonsfondet overføres kr. 339 705,00 og fra skattefondet kr. 6 288 000,00.

Representantskapet har besluttet at det kan utdeles 6 pst. utbytte under forbehold av Prisdirektoratets samtykke. I skatter er det utlignet 6,2 mill. kr. plus verneskatte med kr. 674 800,00. Aksjekapitalen er på 3 mill. kr. Disposisjonsfondet er også på 3 mill., reservefondet på kr. 600 000,00 og utbytte og reguleringsfondet på kr. 600 000,00. I status balanserer aktiva og passiva med 12,6 mill. kr.

I sammendrag av status for datterselskapene som balanserer med ca. 51 mill. kr., er beholdning oppført med 18,4 mill. kr., bestillinger under arbeid 10 mill. kr., debitorer 17 mill. kr. Til disposisjon er kr. 1 585 888,00, som er anvendt således: Til pensjonskassen ekstraordinært kr. 660 000,00, til reservefond kr. 47 550,00, til skattefond kr. 520 000,00 og til utbytte kr. 335 000,00. Resten overføres til neste år.

Kompagniets og datterselskapenes pensjonskasser er for tiden ca. kr. 3 720 000,00.

Telefonkompagniets styre består av direktør Aage Figenschou, formann, direktør F. Rieber, varaformann, h.r.adv. Claus Wiig, overingenør T. Sorteberg (Statens representant) og adm. dir. Harald Eire.

Ny direktør ved Akershus E-verk.

Akershus elektrisitetsverks råd ansatte 17 mars enstemmig overingenør *Trygve Sorteberg*, Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen, som direktør for Akershus Elektrisitetsverk. Sorteberg er født i 1893 i Krødsherad og tok eksamen ved NTH, elektroavdelingen, 1914. Han var et år formann i Vassdragsvesenets ingeniørforening. Sorteberg har foretatt studiereiser i Sverige, Tyskland, Sveits, Frankrike og USA. 1915—16 var han prøveromingeniør i Norsk Motor og Dynamofabrikk, deretter ansatt i Vassdragsvesenet, fra 1921 som overingenør. Han har projektert den elektriske del av Nore kraftanlegg, behandlet konsesjonssaker m. v. Som kjent er overingenør Sorteberg Statens representant i styret for Bergens Telefonkompagni.

Hvorfor ikke ta stenografene med?

Firmaet har i årene etter krigen fått en lang rekke av utenlandske leverandører, særlig engelske og amerikanske. Dette har ført med seg at de stakkars stenografene har måttet »gå inn for« engelsk, brukt tid og penger på ekstra-undervisning og slitt seg gjennom glosser og uttrykk. Ikke alle »diktatorer« er like flinke i engelsk, som regel er det stenografene som må få sving på språket, bane seg vei gjennom oversettelser osv. Dette høres kanskje som en klagesang, men det er det ikke. Vi bare lurar på hvorfor skal damene alltid bare ha den tørre, kjedelige del av forretningslivet. Ikke for det, herrerne har nok sine problemer, men de har også hyggelige stunder med de utenlandske representanter. Hvor morsomt kunne det ikke være for stenografene å få luften litt på engelsken. Men nei da, tror dere sjefene våre gir oss en sjangse? Langtifra. Vi får nok lov å gjøre alt det tørre skriftlige forhåndsarbeidet, men så — ikke noe mer.

Som oftest er det jo slik at etter å ha sittet og »trykket« og snakket tørt, teknisk engelsk i timevis på kontoret, tar våre sjefer »utlendingen« med seg ut til lunch eller middag, for å gjøre det hyggelig for ham og i håp om å slutte en god kontrakt eller ordne representasjonen. Der »trykkes« og snakkes enda mer tørt og tekniske detaljer diskuteres vegger opp og vegger ned, og i det lange løp må vel »utlendingen« føle grunn til å kjede seg. Hvorfor ikke ta oss stenografer med? Jeg mener ikke å påstå at vi er et absolutt nødvendig innslag ved bordet, men jeg tror ikke »utlendingen« ville ha det minste imot det, tvertimot, litt mer farge og stemning ble det sikkert, og som bekjent blir de fleste gode forretninger og kontrakter oftere avsluttet i god stemning. — Og tenk så hyggelig for oss, for en koselig oppmuntring for oss i den grå hverdagen som vi også ofte kan være temmelig lei av.

Hvilke innvendinger har dere så? Språket kan vi, samtaleemnet (hvis nødvendig) har vi god peiling på fra korrespondansen og stenografiblokken kan vi også ha i beredskap. Heller ikke behøver dere å være redde for å vise oss fram, — det skal vi nok sørge for.

Tenk over det »diktatorer«! I utlandet er det meget alminnelig, nesten en selvfølge, så hvorfor ikke prøve her også?

Engelsk.

Var det ikke en idé å tenke på å danne en lesesirkel med bøker på engelsk. Samtidig med at det er en nyttig og behagelig måte å holde engelsken ved like på, er det også meget bedre å lese bøkene på originalspråket.

Et godt tiltak.

Proton har nå anskaffet 20 Bjady konseptholdere til stenografene, for å lette dagens byrde og rette evtl. krokete rygger. Konseptholderne er behagelige i bruk, det blir mer ryddig på pulten idet man slipper å ha stenografiblokken der, og særlig til avskriftsarbeider er de praktiske og greie.

Arbeidet går faktisk lettere med disse konseptholderne og det er hyggelig å se at firmaet tenker på oss og anskaffer moderne hjelpemidler som letter arbeidet vårt.

Citater.

Det farlige og fryktelige ved kvinnfolkene — det er at de er aldeles unnværlige. Aldri er noen beregning sikker hvor de er med, og med må de.

Alexander Kielland i »Jacob« 1891.

Den tenker dårlig som ikke tenker om igjen.

Italiensk ordspråk.

Tiden er et lokomotiv som fører oss til en stasjon det ikke utstedes returbilletter fra.

Commerson.

Hvis du vil skaffe deg uvenner, skal du utmerke deg fremfor andre; hvis du vil ha venner, skal du la de andre utmerke seg fremfor deg.

Colton.

Langt ord.

I et offisielt verk som utgis i Vestfold forekommer ord — Røntgenlaboratoriediagnosestasjonskontorsøsterstilling.

Etter et løst overslag inneholder ordet 54 bokstaver, hvilket vel er noe i retning av Norgesrekord. Og det er vel å merke ikke et ord som noen har laget for sin fornøyles skyld. Får vi tro.

MARS-SOL

*A nei, — slikt vidunderlig solskinnsvær!
Alléene stråler med glitter-trær,
og himlen er dyp og tindrende blå
med bare små ull-hvite skydotter på.*

*Gatene ligger som blinkende hav
som speiler den blånende vårhimmel av,
og skrenten i parken hvor buskene gror
anger av vårvarm og dampende jord.*

*A gid for en himmel! — A gid for et vær!
Slik dag som i dag er en glad at en er.
Slik dag som i dag er den fattigste nødt
å ynke de arme som ikke er født.*

Nicolette.

Personalia

Hovedbokholder H. G. Hansen's 40-års jubiléum den 26/11 48.

Jeg hadde en liten samtale med vår hovedbokholder forleden i anledning av hans 40-årsjubileum i firmaet 26 november 1948 og gjengir et lite vers som sto på jubileumsadressen fra kolleger og medarbeidere:

*Til dagen i dag, kjære Hansen, er
nu gått firti år allerede
fra dengang De startet i firmaet her.
Er dette en sorg eller glede?
Snart er De i alder'n når en går a',
og det blir en sorg av de store.
Men gleden vi føler med Dem i da'
den er at De er på kontoret.
Med dagen ønsker vi Dem lykke til
og fortsatt kraft i Deres regnskapsspill.*

Dette skulle tyde på at H. G. Hansen er en avholdt mann, og det er sikkert han er. Alle her kjenner H. G. H., mannen med sjakkhjernen, han setter brikker, tall og ting på plass. For en del år siden var H. G. H. Norgesmester i sjakk. I hele sin tjenestetid har han vært firmaets hovedbokholder, og som sådan har han bearbeidet og gjennomført de utallige forandringer som er foretatt i årenes løp i firmaets regnskapsvesen. Når jeg spør H. G. H. om han har noe å fortelle fra sin lange arbeidsdag, svarer han at det ville bli for langt og kjedelig. »Selvsagt har jeg opplevet mange hendelser i firmaet, men alle disse egner seg ikke nettopp til gjengivelse her, men det kunne kanskje bli en hel

bok av det«, sier han. »Jeg begynte i Kirkegaten og kan derfor delvis henvise til det som Proton-avisen skrev angående C. J. Johansens 40-årsjubileum. Hvis det har noen interesse kan jeg tilføye at det under de første forandringer og moderniseringer i bokholderiet var en periode hvor protokollene var så store og omfangsrige at et normalt skrivebord ikke strakk til; vi måtte derfor skjøte bordene med ekstraplater, og følgen av dette var at bokholderen måtte skyve seg fram og tilbake på en trinsestol under posteringsarbeidet. Heldigvis har vi det mer lettvtint i dag med Definitiv kartoteks-system, som ble innført noen år etter forrige verdenskrig. Dengang ble også hovedbokholderiet for Bergen og Trondheim flyttet til Oslo, så at bokholderiet for hele landet lå i én hånd. Fra 1947 sorterer bokholderiet for det nystartede Proton-selskap i Stavanger også under Oslo«, slutter Hansen.

Undertegnede har arbeidet sammen med H. G. H. i mange, mange år, og kan fortelle at H. G. H. utenom det daglige arbeide som faller på en mann i en slik stilling, for 3 forskjellige og senere for 4 aksjeselskaper har besørget alle oppgaver til offentlige myndigheter, såsom Ligningsvesenet, Skattefogden, Prisdirektoratet, Statistisk Sentralbyrå etc. etc. Herav får man et inntrykk av hvilke store arbeidsprestasjoner en mann med den rette arbeidsglød kan utføre.

H. G. H. var på sin jubileumsdag gjenstand for stor oppmerksomhet både fra firmaet, kolleger og andre.

Vi ønsker H. G. Hansen alt godt fremover.

J. I.

Alfabetisk liste over samtlige 25-års jubilarer i vårt firma.

	Jub.dato		
Abild, Bernt, speditør	1—12—39	Glückstad, Gulette, kassererske	1—1—32
Andersen, Bjarne, montør	21—12—40	Hagelin, Hans, kartotekfører	16—8—44
Andersen, Karl, montasjeinspektør	12—5—34	Hansen, Birger, montør	8—6—43
Andersen, Victor, montørformann	15—3—31	Hansen, Dagny, bokholder	9—9—45
Anthonsen, Bergliot, kassererske	1—10—44	Hansen, Herman G., hovedbokholder	26—11—33
Aslesen, Asbjørn, lagersjef	7—7—47	Hansen, Gudmund, postekspeditør	1—6—39
Bakkeli, Peder, reisende	1—6—47	Hansen, Oscar, montørformann	25—6—46
Berg, Arne, ingeniør	15—10—45	Hansteen, Mathias (Larvik), ingeniør	6—3—27
Berg, Sigurd, sekretær	11—1—37	Hellberg, Sigurd, montør	24—2—44
Bærum, Hans, verkstedforvalter	1—4—29	Haugan, Ole, montør	16—4—34
Carlsen, Hans, regningsbud	11—7—42	Heyerdahl, Fritjof, direktør	15—3—31
Christiansen, Leif, bokholder	1—12—42	Henriksen, Johan, verksmester	17—4—41
Christoffersen, Reidar, mekanikerformann	23—6—46	Hoeggen, Kaare (Trondheim), lagerkontorist	9—8—45
Daldorff, Hans, avdelingssjef	14—12—29	Hoeg, Arne, direktør	1—1—33
Dieset, Sofie, fakturaskriverske	21—11—43	Iversen, Johannes, sekretær	5—8—44
Endal, Carl (Trondheim), montør	16—9—45	Jemtland, T. Dehli, direktør	1—8—43
Eriksen, Andreas Lindholt, montør	22—8—41	Jahre, Sverre, kontorsjef	7—3—36
Evjen, Dithlef M., reisende	1—9—46	Jespersen, Arne (Stavanger), disponent	10—10—47
Fisknes, Kitty (Trondheim), stenograf	25—8—44	Johannessen, Henry, avd.sjef	1—4—44
Furuheim, Vidar, ingeniør	9—10—44	Jørstad, Johannes (Trondheim), kontorsjef	20—8—34
Gaustad, Harald (Trondheim), reisende	16—8—39	Johansen, Carl J., avd.sjef	2—5—33
Gerar, Sara, stenograf	24—7—41	Johansen, Birger, montørformann	11—12—47
		Johannessen, Rudolf, montørformann	15—3—31

	Jub.dato		
Johnsen, Fredrik (Tr.heim), montørformann	28—11—45	Opheim, Lars (Trondheim), verksmester ..	30—12—36
Johnsen, Hilmar (Bergen), kasserer	17— 3—45	Oppegaard, Johan, tegner	20— 7—39
Karlsen, Johan, montør	10—11—32	Pedersen, John, montør	4— 3—45
Kjellå, Karl E., montør	1— 7—45	Pløen, Eivind, avd.sjef	24— 3—37
Kjeserud, Karl, montør	30— 7—34	Pohlmann, Einar, salgsmann	30— 9—33
Kolstad, Eivind, innkjøpssjef	23—11—45	Pedersen, Sverre, montør	18— 3—43
Krogh, Gunnar E., ingeniør	10— 4—47	Ramfjord, Nils (Trondheim), fullmektig ..	16— 2—39
Larsen, Oscar, instrumentmaker	24— 9—42	Ringi, Ella, sentralbord dame	18—11—37
Larsen, Fridtjof, montør	3— 8—32	Ryenbakken, Magnus, lagerekspeditor	8—12—44
Larsen, Helge, montasjeinspektør	8— 4—41	Sandø, Hjordis, stenograf	1—11—45
Larsen, Nils Thv., lagerekspeditor	1—10—36	Skogmo, Annar (Trondheim), lagersjef ..	18— 9—45
Landmark, Gustav, direktør	14— 5—37	Stubberud, Robert, montør	5— 1—44
Lie, Thorvald, dreier	30— 6—47	Schjold, Øivind, ingeniør	22— 4—43
Løvlie, Kristian, montørsmed	25— 6—43	Solberg, Arthur, montørformann	11—11—45
Marceliussen, Thor, lagerformann	1— 4—25	Svendsen, Edgar, ingeniør	7— 6—47
Marthinsen, Hans Petter, smed	8— 6—36	Sørensen, Anders, overingeniør	7— 9—36
Meinich, Peter, direktør	15— 9—23	Sørensen, Adolf, formann	25— 9—48
Michaelsen, Josef, montørformann	12— 4—30	Søyland, Ingerid, sekretær	20— 3—43
Moer, Cato, ingeniør	18— 7—46	Taranger, J., overingeniør	1— 4—47
Moldenhauer, Sigurd, avd.sjef	1— 2—32	Thygesen, Olav, direktør	15— 5—41
Mortensen, Karl, montasjeformann	7— 8—41	Walberg, Sverre (Trondheim), salgssjef ..	21— 1—39
Nilsen, Gunnar, montør	8— 3—43	Welle-Watne, Andreas, selger	15—10—46
Nielsen, Fredrik E., montørformann	14— 8—40	Wiger, Arvid F., ingeniør	22— 3—48
Normark, Gustav, bokholder	14— 8—28	Wold, Petter Olsen, montør	13— 6—43
Nordby, Emma, bokholder	1— 1—33	Waage, Daniel, direktør	15—11—41
Olsen, Birger, bokholder	13—12—42	Zetlitz, Kristian, lagerekspeditor	16— 4—48

Ansettelses i tiden 1/12 1948 til 28/2 1949.

	Navn	Ansatt	Stilling	Avdeling
Oslo.	Ivar Clem	1/12 1948	Montasjesjef	E og I
	Per Georg Larsen	2/12	Læregutt	Sv. verksted
	Helmer Blikset	7/12	Bud	Posteksp.
	Arne Johansen	9/12	Læregutt	Inst.
	Ø. J. Aksnes	1/1 1949	Ingeniør	E og I
	Bjørn Dahlberg	1/1	Merk. tekn.	T
	Edith Hegland	1/1	Stenograf	M
	Joh. Osk. Opsand Rinde	24/1	Tekniker	M
	Øivind Fjeld	1/2	»	S
	Sigurd Johs. Brekke	1/2	Montør	R
	Per Bakken	3/2	»	Prod. verksted
	Ella Bernstein	15/2	Stenograf	Innkjøp.
	Viggo Uppheim	15/2	Tekniker	Tegnekontor
	Reidunn Karlsen	23/2	Assistent	Lønn.
	Björg E. Sutter	28/2	Stenograf	I
Bergen.	Astrid Birkeli	28/12 1948	Fakturaskr.	Merk.
	Aslaug Fosse	1/2 1949	Bokholder	Merk.

Sluttet i tiden 1/12 1948 til 28/2 1949.

	Navn	Sluttet	Stilling	Avdeling
Oslo.	Gustav Gustavsen	22/12 1948	Montør	Inst.
	Dagny Vigtel	31/12	Stenograf	I
	Synnøve Bråthen	31/12	Tegneass.	Tegnekontor
	Asbjørn Børsting	31/12	Mont. ingeniør	E og I
	Ragnhild Prestrud	31/12	Maskinskr. og arkivarb.	R
	Olav Johannesen	2/2 1949	Montør	Inst.
	Aase Karlsen	28/2	Stenograf	S
	Olav Myhre	28/2	Bud	Svakstrøm
Bergen.	Karin Johannessen	8/1 1949	Fakturaskr.	Merk.

Kontortid

ved Bergens Telefonkompagnis Bedriftslegekontor:

Legen: Mandag, onsdag, fredag kl. 14—16, onsdag, fredag kl. 7,30—8,30.

Søster: Mandag kl. 9—17, tirsdag, torsdag kl. 9—15, onsdag, fredag kl. 7—17.

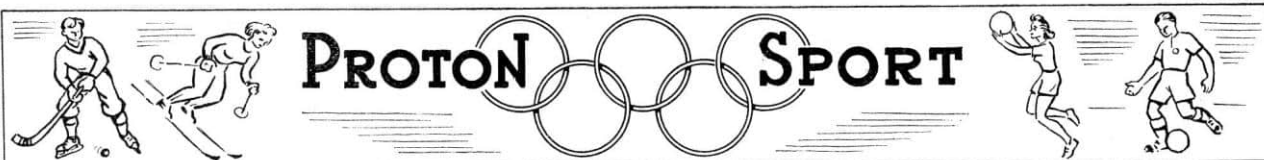
Hver fredag fra kl. 14 er det åpen konsultasjon. Time kan bestilles hos søster.

Utlevering av formularer og kontorrekvisita.

Ekspedisjonstiden for utlevering av formularer, trykksaker og kontorrekvisita er fra kl. 8,30—11.

Kontantsalg til arbeidere og funksjonærer fra butikker og lagre.

Vi minner om at tiden for salg er mellom kl. 8,30 og kl. 10. Butikkene og lagrenes personale har ordre om ikke å effektivere interne bestillinger etter dette tidspunkt.

B. T. rennet 1949.

»Og så ble det mer og mer spennende.«

Jeg tror vi kan bruke disse ord som motto for årets skiarrangement, i alle fall for arrangementskomitéens vedkommende. Men det er jo de usikre momenter som skaper spenningen, vi vet jo ikke hvilke vansker vi dumper opp i ved neste sving i løypa.

Årets B. T.-renn, nr. 2 i rekken, var det Proton's tur til å arrangere, og allerede på forhånd var det jo sikkert at dette rennet ville bli det største arrangement i sportsklubbens historie.

Rennets historie begynte i høst da det av klubbens styre ble valgt en arrangementskomité, bestående av W. Kolborg, Aa. Gannestad og O. Eriksen, med førstnevnte som formann og sistnevnte som rennets leder.

R. Johansen, F. Halck og O. Eriksen skulle ha ansvaret for løypa, med Johansen som løypesjef. Tidtagningen ble overlat L. Christiansen, S. Ekeberg og E. Engh med Christiansen som tidtagersjef. Kasserer var Ekeberg og som sekretær ble valgt frk. Engh.

Først på programmet var å finne et passende sted å arrangere skirenn, samt et sted ikke for langt unna til fest og premieutdeling. Vi var enige om at Skimuseet og Sportsrestauranten på Frogner seteren ville være det beste sted for arrangementet og heldigvis lyktes det å få overtalt Skiforeningen, etter at terminlisten for årets skirenn var fastlagt, til å stille Skimuseet til vår disposisjon søndag 20 februar. (Ifølge rennets statutter skal rennet arrangeres i februar måned.) Dessverre skulle verdensmesterskapet på skøyter gå samme dag, men da vi ikke hadde noen andre høvelige steder å velge mellom, tok vi sjansen på ikke å trekke alt for mange tilskuere vekk fra V. M. Nå var selve opplegget klart og vi kunne tre i forbindelse med B. T. for å få klargjort det økonomiske. Her møtte vi heldigvis bare velvilje, og det var en glede å se med hvilken interesse B. T. gikk inn for saken. Vi fikk tillatelse til å trekke de beløp som var nødvendige, og direktør Eire overtok til og med ett av våre største problemer, nemlig å skaffe premier, som vi helst ønsket skulle være av sølv. Denne oppgaven løste han med glans. Premiene var til og med gravert med »B.T. rennet 1949« samt premienummer og klasse, så det ville ikke bare bli en premie, men et virkelig minne å få med seg hjem.

Vi hadde i mellomtiden sendt ut innbydelse til rennet og anmeldelsene strømmet inn så vi til slutt kunne trykke et ordentlig program med tilsammen 245 deltageravn, og alt så lovende ut. Men så begynte det å bli »mer og mer spennende«, for denne vinteren har jo vært litt av et problem selv for meteorologene, og den ble heller ikke noe mindre

problem for oss ettersom tiden nærmet seg renndagen.

Løypa ble stukket ut og gått opp lørdag, en uke før renndagen og det så forholdsvis bra ut, men ettersom dagene gikk, forsvant sneen, og det var ganske spennende da R. Johansen og O. Eriksen reiste oppover torsdagen for igjen å titte på forholdene. Det var 5 varmegrader, tåke, regn og praktisk talt ikke noe sne rundt Skimuseet. Jeg kan tenke, det så trøstesløst ut. Ute i terrenget var det heldigvis litt bedre, det var ganske bra med sne, bare ikke i selve løypa. Da sneen allerede var blitt rått, var det håpløst å legge ny løype utenom de gamle harde løypesporene. Alt lå i grunnen til rette for avlysning av rennet, og omkostningene ved å avlyse middagsarrangementet, som var avtalt med Sportsrestauranten, ville på dette tidspunkt også blitt minimale.

Heldigvis får en si var dette for lett og lite sporty å avlyse rennet, og i telefon med direktør Eire hadde vi fått ordre om å »skaffe« sne så rennet kunne holdes, — så det var bare å gå på med krum hals.

Vi fikk avtalt med 10 trauste brannmenn som var villige til å hjelpe oss, og disse gikk inn for å spa gjennom de 8 km som løype skulle være.

Fredag, som opprant med strålende sol, var det tilsammen 16 mann som lå i vei i løypa med svære sneskufer som var utlånt av veivesenet, og allerede i løpet av dagen var en god del av løypa klar.

Start foran Skimuseet.

Lørdag slo imidlertid været helt om. Det regnet og tåken lå tjukk som graut, så selv Bjørkvold med veslebil hadde vanskelig for å finne Skimuseet. Vi fikk imidlertid ferdigpreparert løypa og det eneste som kunne hindre oss nå, var frost til natten. Og det kom naturligvis. Søndag morgen var det 8 kuldegrader, men heldigvis strålende sol og som utvei kunne vi jo utsette rennet litt så solen kunne få tint opp i sporet. I mellomtiden hadde vi jobb nok, for løypa måtte merkes på nytt da all farge var regnet av løypebåndene i løpet av natten så de

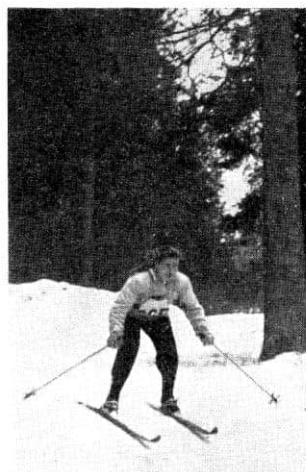

Nr. 32 klar til start.

var helt hvite og kunne nesten ikke sees. Innen vi var ferdige med dette var imidlertid solen forsvunnet »og det ble mer og mer spennende«. Kunne vi greie å få løsnet islaget på de verste steder, som heldigvis var nærmest Skimuseet, så ville det fremdeles være mulig å avvikle rennet, selv om det ville bli litt forsinket. Ved hjelp av høyttaleranlegget fikk vi trommet sammen en del karer som var villige til å ta et tak, men da det var flere spader enn karer som meldte seg, måtte damene også i ilden og de var ikke de snaueste til å ta i. Takk for det.

Ingeniør Wille i god form ved innkomsten.

Solveig Engh lurar på om det er fare på ferde.

Nøyaktig en time etter fastsatt tid kunne Ekeberg sende førstemann ut den tradisjonelle vei gjennom porten til Skimuseet. Etter ca. 35 min. hadde vi førstemann, Angel-Hansen fra EGA tilbake og siden fulgte de andre slag i slag, mer eller mindre slitne. Jeg kan tenke det var deilig å komme inn og få seg servert en kopp varm melk av våre tre kjekke Protonlotter, og deretter inn i badstua.

Vi kunne i år ikke arrangere noe utforrenn for damer da samtlige utforbakker var delvis snebare, isete og helt umulig å preparere. Damerennet ble derfor henlagt til første del av herreløypa som på de første 1,5 km hadde et fall på ca. 100 meter, og denne stumpen egnet seg etter forholdene bra som en kombinert utfor- og langrennsløype. Jeg har inntrykk av at løypa ikke falt i de fleste damers smak, men vi gikk ut fra at det tross alt var bedre med denne lille konkurransen fram for å sløyfe damerennet helt.

Rennet gikk raskt unna, så eneste aber var i grunnen den lange veien tilbake. Nå var klokken blitt nesten 16 og vi kunne dra rett til middagen.

Vi hadde leiet Sportshallen for hele dagen og hadde allerede servert drammenserne frokost her ved 9-tiden, da de kom i tre svære busser. Nå var imidlertid Sportshallen dekket til middag for ca. 300 gjester. På grunn av det store frafall av deltagere var alle som viste den interesse å være til stede som tilskuere blitt invitert til middag og litt over kl. 16 kunne Gannestad ønske de tilstedeværende velkommen til bords. Etter en bedre middag ble det holdt en del taler bl. a. av direktør Figenschou fra B. T. og etter at direktør Uchermann fra EGA hadde takket for maten, gikk man over til kaffe med kaker og aftenen clou — premieutdelingen. Takket være B. T. var det litt av en begersamling vi kunne stille opp sammen med den store vandrepokalen. Også denne gangen gikk den som tidligere antydte til Delta med klar margin. Etter premieutdelingen gikk dansen til langt på kveld.

Til slutt vil vi takke styret i Bergens Telefonkompani for den hjelp og støtte det har ydet oss i forbindelse med arrangementet og samtidig takke deltagerne for oppslutningen om rennet.

W. K.

RESULTATLISTE

(Samtlige deltagerere.)

Klasse 1.

Nr.	Navn	Firma	Anv. tid
1	Bjørn Tangen	Delta	35.03
2	Knut Andersen	Delta	38.40
3	Egil Thollefsen	Delta	39.55
4	Ivar Lønseth	Delta	40.39
5	Aage Larsen	Delta	40.50
6	Torbjørn Johannessen...	Delta	41.12
7	Odd Hansen	Proton	41.28
8	Finn Engum	Delta	42.54
9	Marvel Mikkelsen	Delta	44.05
10	Per Larsen	Proton	44.47
11	Erik Christiansen	Delta	45.22
12	Erling Hansen	NERA	46.28
13	Bent Martens	Proton	47.44
14	Kristoffer Svendsrud ...	Delta	49.05
15	W. Aronsen	Delta	49.15
16	B. Bergli	Delta	49.57
17	J. Arnestad	Delta	51.15
18	Aage Lyshaug	NERA	52.08
19	Jørgen Espedalen	EGA	53.01
20	Kaare Nilsen	Delta	53.20
21	Einar Myklebust	EGA	53.22
22	Einar Anderson	NERA	53.30
23	Arne Fredrik Holth ...	NERA	53.31
24	Arne Hansen	Delta	56.01
25	B. Tharaldsen	Delta	57.19
26	Kjell Holsten	EGA	57.49
27	Gunnar Nilsen	EGA	1.02.20
28	Juel Larsen	NERA	1.02.32
29	Øivind Jensen	Delta	1.03.04
30	Dagfinn Lerdal	Proton	1.14.39
31	Bjarne Økern	EGA	1.16.40
32	Kjell Syvertsen	Delta	1.18.08
33	Sverre Nilsen	Delta	1.20.21

Klasse 2.

Nr.	Navn	Firma	Anv. tid
1	Sigurd Gulliksen	Delta	33.38
2	Anton Arnesen	Delta	34.22
3	Birger Engelstad	EGA	34.40
4	Rolf Johansen	Proton	38.56
5	Einar Angel Hansen ...	EGA	39.18
6	Yngvar Lunda	EGA	39.21
7	Gunnar Dagslet	Delta	39.35
8	Finn Jacobsen	EGA	40.55
9	Hans Weberg	EGA	41.25
10	Rolf Engelstad	EGA	41.30
11	E. Svendby	Delta	41.51
12	Arne Svendsen	Proton	42.16
13	Arne Wernersen	Delta	43.28
14	Leif Syvertsen	NERA	43.29
15	N. Olsen	Delta	43.52
16	F. Kristoffersen	Delta	44.16
17	Thorolf Dahlin	Delta	45.21
17	Rolf Berg	Delta	45.21
19	Ingv. Spjelkaviknes ...	EGA	45.53
20	T. Berg	Proton	46.21
21	Ivar Clem	Proton	46.36
22	Odd Kristiansen	Delta	47.34
23	Cato Rosenberg	Proton	47.58
24	Olaf Paulsen	Delta	48.20
25	B. Thorseth	Delta	49.48
26	Finn Steiro	EGA	50.52
27	Oddvar Leivestad	Proton	51.25
28	Rolf Christensen	Delta	53.25
29	Th. Arnkvern	Proton	53.31
30	B. Evensen	Proton	53.55
31	Knut Solberg	EGA	54.23
32	Frank Bøe	Delta	59.08
33	Ole Alfstad	Proton	1.09.32
34	Johs. Waehle	EGA	1.11.09
35	Odd Lønseth	Delta	1.12.42

Utenfor konkurranse revisor Eide Fredriksen 40.20

Klasse 3.

Nr.	Navn	Firma	Anv. tid
1	Anker Nilsen	Delta	39.52
2	Odd Altern	EGA	40.20
3	K. Thoresen	Delta	40.31
4	S. Gulhaugen	Delta	41.16
5	A. Th Dahl	Delta	43.00
6	Otto Haug	EGA	43.08
7	D. Waernersen	Delta	43.35
8	Reidar Bøhle	Proton	44.05
9	Arvid Thoresen	Delta	44.35
10	Charles Lund	NERA	46.20
11	R. Ottersen	Delta	47.08
12	Kaare Hannestad	Proton	50.24
13	W. E. Stanghov	EGA	53.35
14	S. Hansen	Delta	54.39
15	H. Hansen	Delta	54.40
16	Harald Bjerkemoen ...	EGA	59.05
17	B. Olsen	Delta	1.01.04
18	Ø. J. Aksnes	Proton	1.04.35

Klasse 4.

Nr.	Navn	Firma	Anv. tid
1	Th. Pedersen	Delta	43.52
2	H. Valen	Proton	44.12
3	O. Kalmo	Delta	46.43
4	Anton Bruun	EGA	48.41
5	K. Tollefsen	Delta	50.45
6	Johs. Iversen	Proton	52.25
7	J. Wille	Proton	55.17
8	Bjarne Bergersen	NERA	55.25
9	A. Andersen	Delta	55.27
10	Peder Jensen	EGA	59.50
11	E. Andersen	Delta	1.01.23
12	G. Hansen	Delta	1.10.51

Klasse damer.

Nr.	Navn	Firma	Anv. tid
1	Gerd Olsen	EGA	4.47
2	Karin Hindrum	EGA	5.02
3	Eva Nilsen	EGA	5.12
4	Berit Andresen	Proton	5.15
5	Kari Haugseth	EGA	5.20
6	Inger M. Fredriksen ...	Proton	5.25
7	G. Lærvaag	Proton	5.27
8	Gerd Øverbye	Proton	6.07
8	Randi Nilsen	Delta	6.07
10	Gudrun Reistad	Delta	6.19
11	Ella Hilton	EGA	6.22
12	Edith Snarum	Delta	6.29
13	Aase Opsahl	Delta	6.34
14	Solveig Engh	Proton	7.07
15	Randi Thoresen	EGA	7.11
15	Synøve Wernersen	Delta	7.11
17	Rose Berg	Proton	10.40
18	Inger Johanne Hansen .	Delta	13.07

Rekkefølgen i lagkonkurransen.

Nr. 1. Delta.

S. Gulliksen	33.38
A. Arnesen	34.22
B. Tangen	35.03
K. Andersen	38.40
G. Dagslet	39.35
A. Nilsen	39.52
E. Tollefsen	39.55
K. Thoresen	40.31

Samlet tid: 5 t. 1 min. 36 sek.

Nr. 2. EGA.

B. Engelstad	34.40
Angell-Hansen	39.18
Y. Lunda	39.21
O. Altern	40.20
F. Jacobsen	40.55
H. Weberg	41.25
R. Engelstad	41.30
O. Haug	43.08

Samlet tid: 5 t. 20 min. 37 sek.

Nr. 3. Proton.

R. Johansen	38.56
O. Hansen	41.28
A. Svendsen	42.16
R. Bøhle	44.05
H. Valen	44.12
P. Larsen	44.47
T. Berg	46.21
J. Clem	46.36

Samlet tid: 5 t. 48 min. 41 sek.

Nr. 4. NERA.

L. Syvertsen	43.29
C. Lund	46.20
E. Hansen	46.28
Aa. Lyshaug	52.08
E. Anderson	53.30
A. F. Holth	53.31
B. Bergersen	55.25
J. Larsen	1.02.32

Samlet tid: 6 t. 53 min 23 sek.

Refleksjoner fra B. T.-rennet.

Det var med et barns forventning jeg hadde sett fram til dette mønstringsrennet. Lang tid i forveien fantaserte jeg om silkebløt løype, gli under skia, nummer på brystet og stål i ben og armer. Det så riktig tufs ut lørdag, klis-klas med regn og sole, ja riktig opp-takten til et bergensk skirenn. Skulle vi gå med paraply i løypa, mon tro? Jeg antok at Vannvesenet skulle overta løypa, men arrangementskomitéen forsikret at det var Brannvesenet som hadde overtatt. Ja, hva skulle en stakkar tro? Det hender så mangt nå for tiden, røkbomber og fryseveske for å bevare Bislettis og utrykking fra Brannvesenet for å spa Proton-løypa.

Søndag morgen — kuldegrader — holkeføle. Jeg tenkte, vel la alle paddehattene dra til Bislet for å se nordmennene bli slått, jeg skal til Skimuseet. Nickeren ut av skapet. Den presenterte seg som et lappet, falmet og frynset stykke gabardin. Støvlene så ut som om de overhodet ikke hadde lyst til å vise seg, og skiene — ja de lot jeg stå hjemme. — Jeg er familie-forsørger, har ansvar og mitt liv foreløpig kjært. Ingen skulle få meg til å være med på travløp under sådanne omstendigheter. 3 års søndagspass av unger hadde ikke gjort form og kondisjon hos familiens overhode særlig imponerende. Selv 15 minutter med trikken gjør at jeg blir anpusten. — Etter påkledningen ville det vært vanskelig å plasere meg i en motejournal. Utseendet var: fastlønnet funksjonær med trekk for skatt, sykekasse, arbeidsledighetstrygd og pensjon, asketisk familiefar, skatteklasse 5. Men jeg tenkte at etter 5 års krig og ingen fornyelser, er vel noen og hver litt frynsete i kantene.

Da jeg kom på trikken til Frognerseteren slo det meg at alle var nok ikke frynsete, nei, — make til gabardinshow, taylor-made sportsdresser og mannekengoppvisning har jeg bare sett på film. Jeg trakk

mitt nedslitte karosseri langt inn i en krok og i mine refleksjoner slo det meg: Hvor får mannfolk disse digre støvlene med stålinnlegg, pløser og diverse snøringer. 8 merker og ekstramerke er ikke det forbeholdt skogsarbeidere og grovarbeidere? Og ingen av disse kunne sees å være det. Ja-ja det er så meget en familifar må resignere på, så skitt i det. — Jeg tenkte på min egen ungdomstid hvordan vi var kledd. Puttees og ridebenklær, jo-ho det var flotte saker, siden ble det subbenickers og djevellue. Tro, om jeg hadde gjort meg i dag som slim-slam-kjører med snøskjerm, olympia-skjerf og stålstaver. Jo, ihvertfall på trikken. »Heng« og »vertikal« i utforløypa, tror jeg at jeg ville holdt meg unna.

Jeg skli ned bakken til Skimuseet. Det er fordundre meg så glatt at jeg må bremse med bakstussen, og mens jeg gjør min entre, vræler høyttaleranlegget »Sirkushalka'n går«. Tablå — litt flaut. — Det er opprop og jeg fremfører de 9 innøvde unnskyldninger jeg har for ikke å ha tatt skiene med. Julian den frafalne, ble til mange Julianer. Arrangørenes hjertesukk — 40 % fremmøtte. Rennleder Eriksen så ut til å ha et øye på hver finger, du verden for et slit han og hans medhjelpere må ha hatt for å få dette i stand. Men Gannestad da stakkar — hvem hadde stengt ham inne bak et vindu med jernsprinkler, bare fordi han ordnet med noen grammofonplater? Der ropes, der smøres og der doseres vitenskapelig om klister og snokrystallenes innvirkning herpå. Og her gikk jeg midt i mellom rottefeller og spreke karer som spurtet av gårde en etter en i flott stil. Men tenkte jeg, det er vel en del av dere som faller fort ut av stilen bare dere kommer inn i skauen. På seg selv kjenner en andre — jeg har også startet noen ganger.

Direktør Figenschou og direktør Jemtland gikk en tur i løypa etter de andre med motto: Den som går langsomt, går sikkert. Besindige og fryktløse ga de seg på vandring. Gå udenom, sa Bøygen. — De gikk ikke utenom, de tok en blås og vendte om.

Det er surt og kalt — fin øvelse å slå flik-flak for en enslig tilskuere. Ja enslig ja, det var ordet. Hvor var alle tilskuerne fra de 4 firmaer. Var dette er stort konsern?

Så begynte inntogsmarsjen og den ene etter den annen kom inn i alle mulige slags »former«. Det var lett å se hvem som var fra Drammen og hva National-idretten er der. Det var noe eget over disse karene og programhelter var det få av, jeg synes navnet er betegnende (D) deltaklubben. Men i heteste, hvor blir det av kjernegutta — ja er ikke vi Protoner det, da? Nei, forresten ikke på ski — det ligger ikke for oss, det. Men se der kommer en Protoner. Halvor trodde han skulle bli alene på Valen og det var sannelig ikke meget om å gjøre at han ble det i klasse 4. Tore Berg synes jeg løper bedre på gress, men Johannes — han er sannelig »iversen« i løypa. C. Rosenberg ventet vel ikke noe ros, men det spiller ingen rolle — han hadde sin rose stående å vente på seg. Disse Ega-ene er ikke borte, tungen ned på 3dje vesteknapp og flinke til å gå. Rene Ego-ister når det gjelder premier. Det kom en kar i full fart, snublet lille meg og skrek: Bøh-le. Jeg foretrakk det siste. Nå begynte innspurten for alvor, hakk i hel med enkelte Protoner inniblant. Rolf Johansen er flink, men det må navneforandring til, Johankjapp passer bedre. Leivestad viste at bergensere også kan gå på ski og Arnkværn (siste stavelse bør vel i vår moderne tid rettes til turbin) gikk støtt og riktig etter nøyaktige beregninger. Jeg vet ikke hvem som fikk Clem i løypa — ihvertfall var det ikke noe klem over Alfstad — han hadde bestemt seg til bedagelig søndagstur til Appelsinhaugen med rompetaske, granbar, kjei og Frisco. Men hvorfor gikk Eide Fredriksen utenfor konkurranse — er det ikke flere revisorer her i landet? Og Nera da, hvor ble det a dei? Forresten det er ikke noe å gjøre Na(e)ra — det er jo ikke så mange derborte. Søster Uchermann som stiller med oss av og til, så ut til å ha lite å gjøre — ikke noe større skader og ingen forbindninger. Merkelig forresten! Hadde jeg ruslet i løypa, tror jeg nok at jeg skulle lagt meg til et lite skrubbsår. Arrangements-

komitéens formann, W. Kolborg er ute med fotografiapparatet og foreviger Wille, som er i fin form, han er ikke det spor *pumpet*. Arne Svendsen nærmer seg mål (ikke med ballen), det er lett å se at han er vant med å løpe på is og en stund etter dukker også Even- sen fram i *lyset*. Men lyspunktene det var læregut- tene våre det. Det var gutter som ikke viste respekt for de store gutta. Odd Hansen, Per Larsen og Bent Martens behøver ikke full læretid, de kan få skiserti- fikater når som helst.

Etter »Herre«-rennet skulle så damerenet gå av stabelen. Halvparten av de anmeldte var borte (ja hvorfor skulle egentlig de være flinkere til å møte, kfr. fraværstatistikken), men de summa summarum 18 stykker som startet var en utsøkt samling, lakris, kjei, stilk, rype, pin-up (vokabularet mitt går ikke lenger). Startstedet lå langt inne i skauen og inn- komsten den lå enda lenger inne i skauen, og så var det akkurat dobbelt så lang vei tilbake for oss til- skuere. Løypa var visst ikke sån slim-slam, men noe a la kneik-flate-helling-stavtak-utfør. Og her kom de susende med noenlunde jevne mellomrom. Noen kjørte flott — med andre gikk det trådt — noen la seg fore innkomsten og noen etter. Noen hadde »heng« i skia og noen hadde »sug« i vertikalen, men du verden for et konkurransehumor. Det var kniving i stor stil og Berit (Innkjøp) hadde god plasseringsevne med Inger (Fak- turasett) hakk i hæl. Ega-Postens redaktør frk. Hilton såes også å være delaktig i utforskeielsene.

Så var første avdeling av skirenn 1949 over og annen avdeling fortsatte på Sportshallen med middag, taler, premieutdeling, dans og nærmere bekjentskap. Men se det ville blitt andre refleksjoner og det har vi ikke spalteplass til.

Kun en ting slo meg. Det var adskillig flere del- takere til middagen enn under dagens renn.

g.

Litt av hvert

Trondheim.

Vi gratulerer:

Nic. Stene som lørdag 26 og søndag 27 februar ble Norgesmester på skøyter for juniors. Ved stevnet som fant sted på Jevnaker gikk Stene hen og vant samtlige løp. Stort grundigere kan det vel ikke gjøres. Tidene på de tre distanser ble: 500 m 45,4, 1500 m 2,28,9, 5000 m 9,09,1. Stenes beste noteringer er på de samme distan- ser henholdsvis 44,9, 2,24,3, 9,00,3. Da Stene tirsdag morgen kom på arbeid direkte fra toget var det stort oppmøte av arbeidskamerater som ville ønske mesteren til lykke og beskue premiesamlingen. Av premier var det ikke mindre enn 4: Jevnaker kommunes for beste løper sammenlagt, Norges Skøyteforbunds, og 2 fra Jevnaker Sparebank, de tre siste for beste tid på de resp. distanser. Stene er ansatt ved lageret P/T.

Sverre Stallvik deltok i Holmenkollen og fikk 4de ærespris i spesiell hoppklasse over 20 år. Han deltok også ved N. M. på Steinkjer og ble nr. 7. Stallvik som er 21 år gammel er ansatt ved installasjonsavdelingen i P/T og går nå siste halvår av sin læretid.

J. H.

Revisjon av løypa.

Firmaets revisor Eide Fredriksen sysler ikke bare med tall og revisjonsanmerkninger. Han har idretten som hobby og vi har tillatt oss å sakse nedenstående avisomtale. Eide Fredriksen er avbildet under arbeidet med en kritisk revisjon av løypa hvor farlige fallgruber blir gjenstand for en grundig undersøkelse. Omtalen av løypespaingen kunne forsåvidt også passet utmerket til B. T.-rennet.

Dagbladet 7 februar 1949:

K. Eide Fredriksen.

I. F. »Kamp«s formann og løypesjef i eksperiment- langrennet for juniors fra Skimuseet står i posituren ovenfor som det mest typiske for helgens langrenn i Oslo og omegn. Hvor mye deltagerne selv slet, så var det løypemannskapene med spader og annen snø-ryd- ningsskap som hadde hardeste jobben. På det skarpe påskeaktige føret og det knallharde underlaget gjaldt det bare å spa, spa og atter spa for å gjøre rennene sportslig forsvarlige og ikke la løperne spille hasard med lemmer — og liv — hadde vi nær sagt. Så lite snø har vi altså i Oslo i februar. Hvordan skal dette ende?

Det går atter mot sol og sommer.

Skal gubbelaget ha revansje?

Damelaget og gubbelaget i 1948. Damene vant håndballkampen 5—0.

Tapt.

Halck på lønningskontoret har falt i staver. —
Han tenker hardt på hvem som har funnet hans nye bambus-skistaver under skirennet. Hvem kan hjelpe ham? Nærmere kjennetegn er at det var tjærebånd på de 3 nederste ledd.

Funnet etter B. T.-rennet.

Følgende er funnet etter skirennet:

1 par skistaver med aluminiumstrinser, trenings-overall i vindstoff, et par vindvotter.

Disse effekter kan fåes tilbake ved henvendelse til O. Eriksen.

Innbrudd i Munchsgt. 5 b.

Natt til 22 februar ble det forøvet innbrudd på R-avdelingen i Munchsgt. Tyvene fant ut at Siemens Reiseradio var noe av det likeste å ta med seg og forsynte seg med 3 stk. For lettere å transportere disse, kappet de Halvorsens telefonsnor for å bunte med. Herreekvipering måtte også til og Dahls jakke fantes å være presentabel. Men hva mente tyvene med å forsyne seg med instrumentmaker Jensens mappe inneholdende verdifullt og uerstattelig verktøy? Skal Jensen få konkurranse med tilsynet av Osloavisenes fjernskrivere?

Montørsertifikater.

Det er ikke alle i firmaet som vet hva et montørsertifikat er for noe. Vi skal opplyse følgende:

I medhold av »Lov om tilsyn med elektriske anlegg av 1929« er det i kgl. res. av 5 april 1935 fastsatt minstekrav til kvalifikasjoner for montører som selvstendig arbeider med utførelse og reparasjon av elektriske anlegg. De montører som tilfredsstiller disse krav, har anledning til å underkaste seg en dyktighetsprøve for sterkstrømmonter. Dyktighetsprøvene fastsettes og bestemmes av en prøvenemnd oppnevnt av Norske Elektrisitetsverkers Forening i samarbeid med Elektrotekniske Firmaers Landsforening og Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund. Prøvenemnda består av en representant for hver av de nevnte organisasjoner med elektrisitetsverkenes representant som formann. De montører som består dyktighetsprøven, får tildelt et lommесertifikat og et sertifikat (Diplom), som utstedes av Norske Elektrisitetsverkers Forening.

En tilsvarende ordning med dyktighetsprøve for godkjenning som fagarbeider etter endt læretid, er også gjennomført for svakstrømmonter, for radiomontører for reparasjon av kringkastingsmottakere, og for heisemontører. For de to siste faggrupper utstedes imidlertid foreløpig bare lommесertifikat for bestått dyktighetsprøve.

Dessverre er dette nummer blitt litt forsinket. Stoff til juni-nummeret må være redaksjonen i hende senest 25 mai.

Lys som kan gå rundt hjørner.

Vitenskapsmenn i De Forente Stater har klart å framstille en hul plastic-stang som kan føre en lysstråle rundt de skarpeste hjørner og inn på steder som ellers ville være umulig å belyse. Gjennom den nye »lysstangen« går strålene omtrent på samme måte som vannet renner gjennom en hageslange, uansett hvordan den bukte eller bøyer seg.

Det såkalte »lysrøret« er utviklet i Westinghouse's forskningslaboratorier i Pittsburgh. »Røret« er laget av et klart, ravgult plastic-stoff som kalles fosterite. Det er så bøyeleg at det kan knytes, og uten hensyn til hvordan det bøides, vil en lysstråle som føres inn i den ene enden alltid komme ut av den andre.

Dr. Richard Hitchcock — en av Westinghouseingeniørene som har vært med på å lage lysrøret, sier at dette i visse tilfelle er enda bedre skikket enn luften til lystransmisjon. »En vanlig lysstråle — uansett hvor langt eller kort den går — vil alltid spre seg. Hvis strålen føres den samme distanse gjennom en fosteritestang, vil den nå målet med en styrke som er 4—5 ganger større enn intensiteten i lysstrålen fra en lykt.«

Selv om det ennå ikke er noe spesiell kommersiell bruk for den nye oppfinnelsen, kan den vise seg nyttig i særlige tilfelle hvor utilgjengelige steder ikke lar seg nå ved vanlige belysningsmetoder. Lyssrøret kan framstilles i lengder på inntil 1,8 m, med diametre som varierer fra 0,6 til 5 cm.

Hallo — hallo.

Vi venter å høre fra dere til neste nummer.
Trondheim — Bergen — Stavanger.

Red.

PROTON AVISEN

Utgitt av A/S Proton

Redaktør:

Johan Gabrielsen

Redaksjonskomité:

Johannes Taranger
Kaare Qvenild

Faste medarbeidere:

Spinnesiden: Frk. Bodil Pettersen
Personalia: Johs. Iversen
Proton sport: Walter Kolborg
Helse og hygiene: Dr. E. Berle
Trondheim: Johs. Hellesvik